בע"ה

גליון ט"ו | כ'-כ"ו אייר

לִשְׂחֹק

עַל דַּלְתֵי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת בְּהַר־בְּחֻקֹּתַי תשפ"ה

נ"ך: שמואל א' פרקים כ"ד-ל'

משנה: מסכת סנהדרין פרק ו'

מאמר שבועי: דמותו של דוד המלך (ב)

הקדמת המערכת

"אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתָחָי" (משלי ח, לד).

שבוע טוב ומבורך לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

ב"ה השבוע ממשיכים עם דוד המלך, בדרך למלכות מלאה על כלל ישראל.

השבוע נלמד את פרקים כ"ד עד ל' בספר שמואל א' - וביום ראשון הבא, נסיים את הספר. מתחילים מבריחת דוד משאול; ממשיכים - אחרי פטירת שמואל הנביא - בהרפתקאות העוברות על דוד המלך בדרך למלכות; דוד המלך נושא את אביגיל לאחר שבעלה, נבל, מורד בדוד ונענש משמים; ולחיתום השבוע לומדים על ניהול-מלחמה מיוחדת בצורה מיוחדת בפיקוד דוד המלך.

במשנה ממשיכים השבוע בפרק ו' במסכת סנהדרין, העוסק כולו בדיני אופן הריגת הנידונים למוות, ועמוס בדברי אגדה מיוחדים.

בתור "המאמר השבועי" ממשיכים עם הסדרה החשובה של למוד על דוד המלך - שיעור חשוב ומרתק, הבונה פרצוף ענייני דוד המלך. השבוע לומדים מהבינה ועד היסוד, ולאחר הפסקה של לימוד על חוש ההילוך לקראת חדש סיון נחזור לסיים בע"ה את השעור היסודי. אל תפספסו!

בברכת למוד פורה ושבוע טוב ומבורך,
המערכת.

לקבלת העלון מדי שבוע באיימייל, לתרומות, הערות והארות – פנו אל ozby208770@gmail.com.

***

טבלת הלְמוד - חדש אייר תשפ"ה

שמואל א' - סבב שלישי

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת־קדש
כ"ט ניסן שמואל ג'	**ל' ניסן** ראש־חדש שמואל ד'	**א' אייר** ראש־חדש שמואל ה'	**ב' אייר** שמואל ו'	**ג' אייר** שמואל ז'	**ד' אייר** שמואל ח'	**ה' אייר** שמואל ט' סנהדרין פ"ג
ו' אייר שמואל י'	**ז' אייר** שמואל י"א	**ח' אייר** שמואל י"ב	**ט' אייר** שמואל י"ג	**י' אייר** שמואל י"ד	**י"א אייר** שמואל ט"ו	**י"ב אייר** שמואל ט"ז סנהדרין פ"ד
י"ג אייר שמואל י"ז	**י"ד אייר** פסח שני שמואל י"ח	**ט"ו אייר** שמואל י"ט	**ט"ז אייר** שמואל כ'	**י"ז אייר** שמואל כ"א	**ח"י אייר** ל"ג בעומר שמואל כ"ב	**י"ט אייר** שמואל כ"ג סנהדרין פ"ה
כ' אייר שמואל כ"ד	**כ"א אייר** שמואל כ"ה	**כ"ב אייר** שמואל כ"ו	**כ"ג אייר** שמואל כ"ז	**כ"ד אייר** שמואל כ"ח	**כ"ה אייר** שמואל כ"ט	**כ"ו אייר** שמואל ל' סנהדרין פ"ו

נ"ך יומי - יום ראשון, כ' אייר

שמואל־א פרק כ"ד

(א) וַיַּעַל דָּוִד מִשָּׁם וַיֵּשֶׁב בְּמִצָּדוֹת עֵין גֶּדִי: (ס) **(ב)** וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי: **(ג)** וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת דָּוִד וַאֲנָשָׁיו עַל פְּנֵי צוּרֵי הַיְעֵלִים:

צורי היעלים. סלעי היעלים:

(ד) וַיָּבֹא אֶל גְּדֵרוֹת הַצֹּאן עַל הַדָּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל לְהָסֵךְ אֶת רַגְלָיו וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּיַרְכְתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים:

להסך את רגליו. להפנות לנקבים גדולים:

(ה) וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר אָמַר הוי' אֵלֶיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת (איבך) אֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר יִטַב בְּעֵינֶיךָ וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת כְּנַף הַמְּעִיל אֲשֶׁר לְשָׁאוּל בַּלָּט: **(ס)** **(ו)** וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ לֵב דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת כָּנָף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל: **(ז)** וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו חָלִילָה לִי מֵהוי' אִם אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה לַאדֹנִי לִמְשִׁיחַ הוי' לִשְׁלֹחַ יָדִי בּוֹ כִּי מְשִׁיחַ הוי' הוּא: **(ס)**

ויאמר לאנשיו חלילה. שני מקראות הללו כתובין שלא כסדרן, אלא כיון שהתחיל לדבר בכריתת המעיל, כלה כל דבריו, ואמר שאף בכריתת המעיל נתחרט, ואחר כך חוזר לדברו הראשון, ואומר ; על שאמרו לו אנשיו הנה היום וגו', השיב להם, חלילה לי וגו':

(ח) וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים וְלֹא נְתָנָם לָקוּם אֶל שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מִן־הַמְּעָרָה וַיֵּלֶךְ בַּדָּרֶךְ: **(ס)**

וישסע. הבדיל ודחה אותם בדברים:

(ט) וַיָּקָם דָּוִד אַחֲרֵי כֵן וַיֵּצֵא (מן) (המערה) מֵהַמְּעָרָה וַיִּקְרָא אַחֲרֵי שָׁאוּל לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיַּבֶּט שָׁאוּל אַחֲרָיו וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: **(י)** וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשָׁאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי אָדָם לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ:

למה תשמע. למה תקבל עלי לשון הרע של דואג:

(יא) הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֶת אֲשֶׁר נְתָנְךָ הוי' | הַיּוֹם | בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגֶךָ וַתָּחָם עָלֶיךָ וָאֹמַר לֹא אֶשְׁלַח יָדִי בַּאדֹנִי כִּי מְשִׁיחַ הוי' הוּא:

ואמר להרגך ותחס עליך. הרי כאן חסרים שתי תיבות, ואמר האומר שאהרגך, ותחס נפשי עליך, כמו (שמואל ב יג לט): ותכל דוד לצאת אל אבשלום, ותכל נפש דוד:

(יב) וְאָבִי רְאֵה גַּם רְאֵה אֶת כְּנַף מְעִילֶךָ בְּיָדִי כִּי בְכָרְתִי אֶת כְּנַף מְעִילְךָ וְלֹא הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה כִּי אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפֶשַׁע וְלֹא חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה צֹדֶה אֶת נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:

ואבי ראה. כלומר תן לבך על הדבר, וגם ראה העדות, אשר כנף מעילך בידי, והייתי יכול להרגך:

(יג) יְשֻׁפְּטִ֤ הוי֙ בֵּינִ֣י וּבֵינֶ֔ךָ וּנְקָמַ֥נִי הוי֖ מִמֶּ֑ךָ וְיָדִ֣י לֹ֥א תִהְיֶ֖ה בָּֽךְ׃ **(יד)** כַּאֲשֶׁ֣ר יֹאמַ֔ר מְשַׁ֖ל הַקַּדְמֹנִ֑י מֵרְשָׁעִ֖ים יֵצֵ֣א רֶ֔שַׁע וְיָדִ֖י לֹ֥א תִהְיֶ֖ה בָּֽךְ׃

כאשר יאמר משל הקדמוני. משל קדמונו של עולם, התורה, שהיא משלו של הקב"ה:
מרשעים יצא רשע. הקב"ה מזמן לרשע, שנופל ביד רשע כיוצא בו, והיכן אמרה תורה (שמות כא יג): והאלהים אנה לידו כדאיתא במסכת מכות (י ב):

(טו) אַחֲרֵ֣י מִ֔י יָצָ֖אְ מֶ֣לֶךְ יִשְׂרָאֵ֑ל אַחֲרֵ֥י מִי־אַתָּ֖ה רֹדֵ֥ף אַחֲרֵי֙ כֶּ֣לֶב מֵ֔ת אַחֲרֵ֖י פַּרְעֹ֥שׁ אֶחָֽד׃ (פ) **(טז)** וְהָיָ֤ה הוי֙ לְדַיָּ֔ן וְשָׁפַ֥ט בֵּינִ֖י וּבֵינֶ֑ךָ וְיִרֶ֣אְ וְיָרֶ֔ב אֶת־רִיבִ֖י וְיִשְׁפְּטֵ֥נִי מִיָּדֶֽךָ׃ **(יז)** וַיְהִ֗י ׀ כְּכַלּ֣וֹת דָּוִ֗ד לְדַבֵּ֛ר אֶת־הַדְּבָרִ֥ים הָאֵ֖לֶּה אֶל־שָׁא֑וּלְ וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֗וּל הֲקֹלְךָ֤ זֶה֙ בְּנִ֣י דָוִ֔ד וַיִּשָּׂ֥א שָׁא֖וּל קֹל֥וֹ וַיִּבְכּֽוּ׃ **(יח)** וַיֹּ֣אמֶרְ אֶל־דָּוִ֗ד צַדִּ֣יק אַתָּ֔ה מִמֶּ֖נִּי כִּ֣י אַתָּ֣הְ גְּמַלְתַּ֣נִי הַטּוֹבָ֑ה וַאֲנִ֖י גְּמַלְתִּ֥יךָ הָרָעָֽה׃ **(יט)** (ואת) וְאַתָּ֣הְ הִגַּ֔דְתָּ הַיּ֥וֹם אֶת־אֲשֶׁ֖ר עָשִׂ֣יתָה אִתִּ֑י טוֹבָ֕ה אֵ֛ת אֲשֶׁ֥ר סִגְּרַ֖נִי יְהוָ֣ה בְּיָדֶ֔ךָ וְלֹ֥א הֲרַגְתָּֽנִי׃ **(כ)** וְכִ֤י יִמְצָא֙ אִישׁ֣ אֶת־אֹיְבּ֔וֹ וְשִׁלְּח֖וֹ בְּדֶ֣רֶךְ טוֹבָ֑ה וַֽהוי֙ יְשַׁלֶּמְךָ֣ טוֹבָ֔ה תַּחַ֖ת הַיּ֥וֹם הַזֶּ֖ה אֲשֶׁ֥ר עָשִׂ֖יתָה לִֽי׃ **(כא)** וְעַתָּ֣הְ הִנֵּ֔ה יָדַ֥עְתִּי כִּֽי־מָלֹ֖ךְ תִּמְלֹ֑וךְ וְקָמָ֤הְ בְּיָדְךָ֙ מַמְלֶ֣כֶת יִשְׂרָאֵֽל׃

ידעתי כי מלוך תמלוך. שרואה אני שהקב"ה מצילך מידי. ומדרש אגדה (ילקוט שמעוני רמז קלד): סימן זה מסר לו שמואל, שהקורע מעילו, ימלוך תחתיו:

(כב) וְעַתָּ֣ה הִשָּׁבְעָ֤ה לִי֙ בַּיהוָ֔ה אִם־תַּכְרִ֥ית אֶת־זַרְעִ֖י אַחֲרָ֑י וְאִם־תַּשְׁמִ֥יד אֶת־שְׁמִ֖י מִבֵּ֥ית אָבִֽי׃ (פ) **(כג)** וַיִּשָּׁבַ֥ע דָּוִ֖ד לְשָׁא֑וּל וַיֵּ֣לֶךְ שָׁא֔וּלְ אֶל־בֵּית֖וֹ וְדָוִ֥דְ וַאֲנָשָׁ֖יו עָלוּ֙ עַל־הַמְּצוּדָֽה׃

נ"ך יומי - יום שני, כ"א אייר

שמואל־א פרק כ"ה

(א) וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ לוֹ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל מִדְבַּר פָּארָן: **(ס) (ב)** וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ בַכַּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְאֶלֶף עִזִּים וַיְהִי בִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל:

ואיש במעון. שם העיר: **ומעשהו.** מקנהו וקנינו: **גדול.** עשיר: **ויהי בגזוז את צאנו בכרמל.** ויהי יום אחד בהגיע עת גזוז צאנו בכרמל, ודרכו היה לעשות משתה ויום טוב לגוזזי הצאן:

(ג) וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִגַיִל וְהָאִשָּׁה טוֹבַת שֵׂכֶל וְיִפַת תֹּאַר וְהָאִישׁ קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים וְהוּא (כלבו) כָּלְבִּי:

והוא כלבי. מבית כלב:

(ד) וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי גֹזֵז נָבָל אֶת צֹאנוֹ: **(ה)** וַיִּשְׁלַח דָּוִד עֲשָׂרָה נְעָרִים וַיֹּאמֶר דָּוִד לַנְּעָרִים עֲלוּ כַרְמֶלָה וּבָאתֶם אֶל נָבָל וּשְׁאֶלְתֶּם לוֹ בִּשְׁמִי לְשָׁלוֹם: **(ו)** וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם:

כה לחי. כה יהיה לשנה הבאה, גוזז. (כה לחי. כה יהיה לשנה הבאה, מזל חי וקים). (ל"א כה לחי. אמרו על טבחו ונסכו שתראו, כן ראוי לאיש חי, לאיש זריז וחשוב, כמו (שמואל ב כג כ) בן איש חי רב פעלים, חי ומזורז, בעל מעשים, ע"כ): **לחי.** טוב וקיים: **ואתה שלום וגו'.** כן תהיה לאורך ימים:

(ז) וְעַתָּה שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים לָךְ עַתָּה הָרֹעִים אֲשֶׁר לְךָ הָיוּ עִמָּנוּ לֹא הֲכְלַמְנוּם וְלֹא נִפְקַד לָהֶם מְאוּמָה כָּל יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל:

לא הכלמנום. אם נצרכו לנו לשום דבר, לא השיבונום ריקם: **ולא נפקד להם.** מצאנום כי שומרים היינו להם:

(ח) שְׁאַל אֶת נְעָרֶיךָ וְיַגִּידוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ הַנְּעָרִים חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי עַל יוֹם טוֹב בָּנוּ תְּנָה נָּא אֵת אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְךָ לְדָוִד:

וימצאו הנערים. שלי, חן בעיניך, בטובה שיגידו לך עבדיך מהם עליהם: **כי על יום טוב באנו.** על סמך משתה ויום טוב שיש לך, באנו עתה לשאול. דבר אחר: ערב ראש השנה היה, וצריכין אנו לסעודת יום טוב:

(ט) וַיָּבֹאוּ נַעֲרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל נָבָל כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם דָּוִד וַיָּנוּחוּ:

וידברו אל נבל ככל הדברים האלה בשם דוד וינוחו. יגעים היו מטורח הדרך, ונזדרזו למצות דוד, ולא נחו עד שדברו אליו, ואחר כך וינוחו. ויונתן תרגם: ופסקו, כלומר פסקו מלדבר עוד, עד שישמעו תשובתו:

(י) וַיַּעַן נָבָל אֶת עַבְדֵי דָוִד וַיֹּאמֶר מִי דָוִד וּמִי בֶן יִשָׁי הַיּוֹם רַבּוּ עֲבָדִים הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו:

מי דוד. מה הוא חשוב שאתן לו את שלי, הלא מרות המואביה בא:

(יא) וְלָקַחְתִּי אֶת לַחְמִי וְאֶת מֵימַי וְאֵת טִבְחִתִּי אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגֹזְזַי וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי אֵי מֵזֶּה הֵמָּה: **(יב)** וַיַּהַפְכוּ נַעֲרֵי דָוִד לְדַרְכָּם וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּדוּ לוֹ כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: **(יג)** וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲנָשָׁיו חִגְרוּ | אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ וַיַּחְגֹּר גַּם דָּוִד אֶת חַרְבּוֹ וַיַּעֲלוּ | אַחֲרֵי דָוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וּמָאתַיִם יָשְׁבוּ עַל הַכֵּלִים:

ויחגור גם דוד את חרבו. מכאן שמתחילין בדיני נפשות מן הקטנים בדין תחלה (סנהדרין לו א): **על הכלים.** לשמור אהליהם וכליהם:

(יד) וְלַאֲבִיגַיִל אֶשֶׁת נָבָל הִגִּיד נַעַר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים | מִהַמִּדְבָּר לְבָרֵךְ אֶת אֲדֹנֵינוּ וַיֵּעַט בָּהֶם:

אחד מהנערים. שלה: **ויעט בהם.** (תרגום:) אפרחינון במלין (ילקוט שמעוני רמז קל"ד, ופירושו הכריחם בדבריו הרעים), לשון עיט (בראשית טו יא):

(טו) וְהָאֲנָשִׁים טֹבִים לָנוּ מְאֹד וְלֹא הָכְלַמְּנוּ וְלֹא פָקַדְנוּ מְאוּמָה כָּל יְמֵי הִתְהַלָּכְנוּ אִתָּם בְּהְיוֹתֵנוּ בַּשָּׂדֶה:

ולא הכלמנו. לא נכלמנו:

(טז) חוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ גַּם לַיְלָה גַּם יוֹמָם כָּל יְמֵי הֱיוֹתֵנוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן: **(יז)** וְעַתָּה דְּעִי וּרְאִי מָה תַּעֲשִׂי כִּי כָלְתָה הָרָעָה אֶל אֲדֹנֵינוּ וְעַל כָּל בֵּיתוֹ וְהוּא בֶּן בְּלִיַּעַל מִדַּבֵּר אֵלָיו:

כי כלתה הרעה. מאת דוד אליו: **והוא בן בליעל מדבר אליו.** ואדונינו בן בליעל, מהיות דובר אליו מה שאני אומר אליך, כי יקצוף עלינו:

(יח) וַתְּמַהֵר (אבוגיל) אֲבִיגַיִל וַתִּקַּח מָאתַיִם לֶחֶם וּשְׁנֵים נִבְלֵי יָיִן וְחָמֵשׁ צֹאן (עשוות) עֲשׂוּיוֹת וְחָמֵשׁ סְאִים קָלִי וּמֵאָה צִמֻּקִים וּמָאתָיִם דְּבֵלִים וַתָּשֶׂם עַל הַחֲמֹרִים:

עשויות. תרגם יונתן: תכברא, ממולאות בשר דק וביצים, פשטי"ץ בלע"ז כמו ששנינו בפסחים (עד א, עיין שם היטב ברש"י ד"ה רבי ישמעאל קורהו וכו', ומצוה ליישב): ונותן את הכרעים ובני מעיו לתוכו, רבי טרפון קורהו תכברא, מה שבתוכו לברו, כרבי עקיבא דאמר תולין חוצה לו, כך היא שנויה בתוספתא, רבי קלונימוס זצ"ל מן רומי פרשה לנו כן: **צמוקים.** ענבים יבשים: **דבלים.** עגולי דבלה, תאנים דרוסות וכבושות בכלי:

(יט) וַתֹּאמֶר לִנְעָרֶיהָ עִבְרוּ לְפָנַי הִנְנִי אַחֲרֵיכֶם בָּאָה וּלְאִישָׁהּ נָבָל לֹא הִגִּידָה: **(כ)** וְהָיָה הִיא | רֹכֶבֶת עַל הַחֲמוֹר וְיֹרֶדֶת בְּסֵתֶר הָהָר וְהִנֵּה דָוִד וַאֲנָשָׁיו יֹרְדִים לִקְרָאתָהּ וַתִּפְגֹּשׁ אֹתָם:

יורדים לקראתה. גיא היה בין שני ההרים, היא יורדת מהר זה, והם יורדים מהר זה שכנגדו:

(כא) וְדָוִד אָמַר אַךְ לַשָּׁקֶר שָׁמַרְתִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר לָזֶה בַּמִּדְבָּר וְלֹא נִפְקַד מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מְאוּמָה וַיָּשֶׁב לִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה:

ודוד אמר. בלבו כשאמרו לו נעריו גדופי נבל, אך לשקר שמרתי וגו':

(כב) כֹּה יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאֹיְבֵי דָוִד וְכֹה יֹסִיף אִם אַשְׁאִיר מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ עַד הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין בְּקִיר:

משתין. יונתן תרגם: **ידע מדע, משית קירות לבו.** דבר אחר, אפילו כלב, שדרכו להשתין בקיר:

(כג) וַתֵּרֶא אֲבִיגַיִל אֶת דָּוִד וַתְּמַהֵר וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמוֹר וַתִּפֹּל לְאַפָּיו דָּוִד עַל פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרֶץ: **(כד)** וַתִּפֹּל עַל רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי אֲנִי אֲדֹנִי הֶעָוֹן וּתְדַבֶּר נָא אֲמָתְךָ בְּאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ:

בי אני אדני העון. מתחלה אמרה כך, כדי שיטה אוזן לדבריה, ולסוף אמרה לו האמת, אני אמתך לא ראיתי את נערי אדני:

(כה) אַל נָא יָשֵׂם אֲדֹנִי | אֶת לִבּוֹ אֶל אִישׁ הַבְלִיַּעַל הַזֶּה עַל נָבָל כִּי כִשְׁמוֹ כֵּן הוּא נָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ וַאֲנִי אֲמָתְךָ לֹא רָאִיתִי אֶת נַעֲרֵי אֲדֹנִי אֲשֶׁר שָׁלָחְתָּ: **(כו)** וְעַתָּה אֲדֹנִי חַי יְהוָה וְחֵי נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מְנָעֲךָ יְהוָה מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדְךָ לָךְ וְעַתָּה יִהְיוּ כְנָבָל אֹיְבֶיךָ וְהַמְבַקְשִׁים אֶל אֲדֹנִי רָעָה:

אשר מנעך. ששלחני לקראתך למנעך משפיכות דמים: **והושע ידך לך.** מלנקום **אתה בעצמך את נקמתך ותענש: יהיו כנבל איביך.** נתנבאת ברוח הקודש **שלא יאריך ימים:**

(כז) וְעַתָּה הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ לַאדֹנִי וְנִתְּנָה לַנְּעָרִים הַמִּתְהַלְּכִים בְּרַגְלֵי אֲדֹנִי:

ונתנה לנערים. ותנתן לנערים המתהלכים וגו', 'נתנה' לשון עבר, ו'נתנה' לשון להבא:

(כח) שָׂא נָא לְפֶשַׁע אֲמָתֶךָ כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי בָּיִת נֶאֱמָן כִּי מִלְחֲמוֹת יְהוָה אֲדֹנִי נִלְחָם וְרָעָה לֹא תִמָּצֵא בְךָ מִיָּמֶיךָ:

כי עשה יעשה ה' לאדני בית נאמן. להיות מלך על ישראל, לפיכך, ורעה לא תמצא בך, לכך לא נאה לך לעשות שלא כדין, להוציא לעז על מלכותך:

(כט) וַיָּקָם אָדָם לְרָדְפְךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה | בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע:

כף הקלע. חתיכת עור רחבה עשויה כמין כף באמצע הקלע, שנותן בה האבן:

(ל) וְהָיָה כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶת הַטּוֹבָה עָלֶיךָ וְצִוָּךְ לְנָגִיד עַל יִשְׂרָאֵל:

והיה כי יעשה ה' וגו'. ותמלוך:

(לא) וְלֹא תִהְיֶה זֹאת | לְךָ לְפוּקָה וּלְמִכְשׁוֹל לֵב לַאדֹנִי וְלִשְׁפְךָ דָם חִנָּם וְלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לוֹ וְהֵיטִב יְהוָה לַאדֹנִי וְזָכַרְתָּ אֶת אֲמָתֶךָ:

ולא תהיה וגו' לפוקה. לכשלון, כמו (נחום ב יא): לפיק ברכים, שאם היית עושה זאת, לא יהיה לך פתחון פה לרדות אדם לדורות הבאים על שפיכות דמים: **ולהושיע אדני לו.** שתנקום אתה את נקמתך:

(לב) וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲבִיגַיִל בָּרוּךְ הוּי֙ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֲשֶׁ֥ר שְׁלָחֵ֖ךְ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה לִקְרָאתִֽי׃
(לג) וּבָרוּךְ טַעְמֵךְ וּבְרוּכָ֖ה אָ֑תְּ אֲשֶׁ֥ר כְּלִתַ֛נִי הַיּ֥וֹם הַזֶּ֖ה מִבּ֣וֹא בְדָמִ֑ים וְהוֹשַׁ֥ע יָדִ֖י לִֽי׃

כליתני. מנעת אותי, כמו (תהלים מ יב): לא תכלא רחמיך ; לא יכלה ממך (בראשית כג ז): **והושע ידי לי.** מוסב על מבוא בדמים, מ"ם של מבוא מחוברת על והושע, כמו מבוא בדמים ומהושע ידי לי:

(לד) וְאוּלָ֗ם חַי֩ הוּי֙ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֲשֶׁ֥ר מְנָעַ֖נִי מֵהָרַ֣ע אֹתָ֑ךְ כִּ֣י | לוּלֵ֗י מִהַרְתְּ֛ (ותבאתי) וַתָּבֹ֥אתְ לִקְרָאתִ֖י כִּי֙ אִם נוֹתָ֣ר לְנָבָ֔ל עַד אוֹר֙ הַבֹּ֔קֶר מַשְׁתִּ֖ין בְּקִ֑יר׃ **(לה)** וַיִּקַּ֣ח דָּוִ֔ד מִיָּדָ֖הּ אֵ֣ת אֲשֶׁר־הֵבִ֣יאָה לּ֑וֹ וְלָהּ֙ אָמַ֔ר עֲלִ֥י לְשָׁל֖וֹם לְבֵיתֵ֑ךְ רְאִ֥י שָׁמַ֛עְתִּי בְּקוֹלֵ֖ךְ וָאֶשָּׂ֥א פָנֵֽיךְ׃
(לו) וַתָּבֹ֤א אֲבִיגַיִל֙ | אֶל־נָבָ֔ל וְהִנֵּ֥ה ל֛וֹ מִשְׁתֶּ֥ה בְּבֵית֖וֹ כְּמִשְׁתֵּ֣ה הַמֶּ֑לֶךְ וְלֵ֤ב נָבָל֙ טוֹב֙ עָלָ֔יו וְהוּא֙ שִׁכֹּ֣ר עַד־מְאֹ֔ד וְלֹֽא־הִגִּ֥ידָה ל֛וֹ דָּבָ֥ר קָטֹ֖ן וְגָדֹ֑ול עַד־אֹ֖ור הַבֹּֽקֶר׃ **(לז)** וַיְהִ֣י בַבֹּ֔קֶר בְּצֵ֥את הַיַּ֖יִן מִנָּבָ֑ל וַתַּגֶּד־לֹ֣ו אִשְׁתֹּ֗ו אֶת־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וַיָּמָ֥ת לִבּ֖וֹ בְּקִרְבֹּ֑ו וְה֖וּא הָיָ֥ה לְאָֽבֶן׃

בצאת היין מנבל. (תרגום:) כד פג חמרא מנבל: **וימת לבו.** שנצטער על המנחה שהובאת לדוד:

(לח) וַיְהִ֣י כַעֲשֶׂ֣רֶת הַיָּמִ֔ים וַיִּגֹּ֥ף יְהוָ֖ה אֶת־נָבָ֑ל וַיָּמֹֽת׃

כעשרת הימים. שבעת ימי אבלו של שמואל תלה לו הקב"ה, שלא יתערב אבל רשע באבלו, ואחר כך חלה שלשה ימים ומת, כענין שנאמר: ויגוף ה' את נבל, ואמר מר (שמחות ג ט): **חלה שלשה ימים ומת, זו היא מיתת מגפה.** ורבותינו אמרו (ראש השנה יח א): **אלו עשרת ימי תשובה, שהמתין לו הקב"ה שיחזור בתשובה.** ויש אומרים: כנגד עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד, ששלח לו דוד עשרה נערים והאכילן:

(לט) וַיִּשְׁמַ֣ע דָּוִ֔ד כִּ֥י מֵ֖ת נָבָ֑ל וַיֹּ֗אמֶר בָּר֤וּךְ הוּי֙ אֲשֶׁ֣ר רָ֔ב אֶת־רִ֖יב חֶרְפָּתִ֣י מִיַּד־נָבָ֑ל וְאֶת־עַבְדּ֗וֹ חָשַׂ֤ךְ מֵֽרָעָה֙ וְאֶת־רָעַ֣ת נָבָ֔ל הֵשִׁ֥יב הוּי֙ בְּרֹאשֹׁ֔ו וַיִּשְׁלַ֤ח דָּוִד֙ וַיְדַבֵּ֣ר בַּאֲבִיגַ֔יִל לְקַחְתָּ֥הּ לֹ֖ו לְאִשָּֽׁה׃

את ריב חרפתי. גדופי שחרפני (לעיל פסוק י): היום רבו עבדים המתפרצים: **ואת עבדו חשך מרעה.** שלא הרגתיו:

(מ) וַיָּבֹ֜אוּ עַבְדֵ֣י דָוִ֗ד אֶל־אֲבִיגַיִל֙ הַכַּרְמֶ֣לָה וַיְדַבְּרוּ־אֵ֥לֶיהָ לֵאמֹ֖ר דָּוִ֣ד שְׁלָחָ֑נוּ אֵלַ֣יִךְ לְקַחְתֹּ֖ו לֹ֥ו לְאִשָּֽׁה׃ **(מא)** וַתָּ֣קָם וַתִּשְׁתַּ֤חוּ אַפַּ֙יִם֙ אָ֔רְצָה וַתֹּ֕אמֶר הִנֵּ֥ה אֲמָתְךָ֖ לְשִׁפְחָ֑ה לְרָחֹ֗ץ רַגְלֵי֙ עַבְדֵ֣י אֲדֹנִ֔י׃ **(מב)** וַתְּמַהֵ֣ר וַתָּ֗קָם אֲבִיגַ֙יִל֙ וַתִּרְכַּ֣ב עַל־הַחֲמֹ֔ור וְחָמֵ֥שׁ נַעֲרֹתֶ֖יהָ הַהֹלְכֹ֣ות לְרַגְלָ֑הּ וַתֵּ֙לֶךְ֙ אַחֲרֵ֣י מַלְאֲכֵ֣י דָוִ֔ד וַתְּהִי־לֹ֖ו לְאִשָּֽׁה׃ **(מג)** וְאֶת־אֲחִינֹ֥עַם לָקַ֖ח דָּוִ֑ד מִיִּזְרְעֶ֣אל וַתִּהְיֶ֔ינָה גַּם־שְׁתֵּיהֶ֖ן לֹ֥ו לְנָשִֽׁים׃ **(ס)** **(מד)** וְשָׁא֙וּל נָתַ֣ן אֶת־מִיכַ֔ל בִּתֹּ֖ו אֵ֣שֶׁת דָּוִ֑ד לְפַלְטִ֖י בֶּן־לַ֥יִשׁ אֲשֶׁר־מִגַּלִּֽים׃

נ"ך יומי - יום שלישי, כ"ב אייר

שמואל־א פרק כ"ו

(א) וַיָּבֹאוּ הַזִּפִים אֶל שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן: **(ב)** וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּרֶד אֶל מִדְבַּר זִיף וְאִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת דָּוִד בְּמִדְבַּר זִיף: **(ג)** וַיִּחַן שָׁאוּל בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֹן עַל הַדָּרֶךְ וְדָוִד יֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר וַיַּרְא כִּי בָא שָׁאוּל אַחֲרָיו הַמִּדְבָּרָה: **(ד)** וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְרַגְּלִים וַיֵּדַע כִּי בָא שָׁאוּל אֶל נָכוֹן: **(ה)** וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר חָנָה שָׁם שָׁאוּל וַיַּרְא דָּוִד אֶת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב שָׁם שָׁאוּל וְאַבְנֵר בֶּן נֵר שַׂר צְבָאוֹ וְשָׁאוּל שֹׁכֵב בַּמַּעְגָּל וְהָעָם חֹנִים (סביבתו) סְבִיבֹתָיו: **(ו)** וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר | אֶל אֲחִימֶלֶךְ הַחִתִּי וְאֶל אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב לֵאמֹר מִי יֵרֵד אִתִּי אֶל שָׁאוּל אֶל הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֲנִי אֵרֵד עִמָּךְ: **(ז)** וַיָּבֹא דָוִד וַאֲבִישַׁי | אֶל הָעָם לַיְלָה וְהִנֵּה שָׁאוּל שֹׁכֵב יָשֵׁן בַּמַּעְגָּל וַחֲנִיתוֹ מְעוּכָּה בָאָרֶץ (מראשתו) מְרַאֲשֹׁתָיו וְאַבְנֵר וְהָעָם שֹׁכְבִים (סביבתו) סְבִיבֹתָיו: **(ס)**

מעוכה. נעוצה:

(ח) וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֶל דָּוִד סִגַּר אֱלֹהִים הַיּוֹם אֶת אוֹיִבְךָ בְיָדֶךָ וְעַתָּה אַכֶּנּוּ נָּא בַּחֲנִית וּבָאָרֶץ פַּעַם אַחַת וְלֹא אֶשְׁנֶה לוֹ: **(ט)** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אֲבִישַׁי אַל תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי מִי שָׁלַח יָדוֹ בִּמְשִׁיחַ ה' וְנִקָּה: **(י)** וַיֹּאמֶר דָּוִד חַי ה' כִּי אִם ה' יִנָּגְפֶנּוּ אוֹ יוֹמוֹ יָבוֹא וָמֵת אוֹ בַּמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפֶּה: **(פ)**

חי ה'. יש אומרים, ליצרו נשבע, ויש אומרים, לאבישי נשבע, אם תהרוג את הצדיק, אני אערב דמך בדמו: **כי אם ה' יגפנו.** יקרב מיתתו: **או יומו יבא.** יום שזמן מיתתו בו:

(יא) חָלִילָה לִי מֵה' מִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ ה' וְעַתָּה קַח נָא אֶת הַחֲנִית אֲשֶׁר (מראשתו) מְרַאֲשֹׁתָיו וְאֶת צַפַּחַת הַמַּיִם וְנֵלְכָה לָּנוּ:

צפחת. צלוחית:

(יב) וַיִּקַּח דָּוִד אֶת הַחֲנִית וְאֶת צַפַּחַת הַמַּיִם מֵרַאֲשֹׁתָי שָׁאוּל וַיֵּלְכוּ לָהֶם וְאֵין רֹאֶה וְאֵין יוֹדֵעַ וְאֵין מֵקִיץ כִּי כֻלָּם יְשֵׁנִים כִּי תַרְדֵּמַת ה' נָפְלָה עֲלֵיהֶם: **(יג)** וַיַּעֲבֹר דָּוִד הָעֵבֶר וַיַּעֲמֹד עַל רֹאשׁ הָהָר מֵרָחֹק רַב הַמָּקוֹם בֵּינֵיהֶם: **(יד)** וַיִּקְרָא דָוִד אֶל הָעָם וְאֶל אַבְנֵר בֶּן נֵר לֵאמֹר הֲלוֹא תַעֲנֶה אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר מִי אַתָּה קָרָאתָ אֶל הַמֶּלֶךְ: **(פ)** **(טו)** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אַבְנֵר הֲלוֹא אִישׁ אַתָּה וּמִי כָמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא שָׁמַרְתָּ אֶל אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ כִּי בָא אַחַד הָעָם לְהַשְׁחִית אֶת הַמֶּלֶךְ אֲדֹנֶיךָ: **(טז)** לֹא טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ חַי ה' כִּי בְנֵי מָוֶת אַתֶּם אֲשֶׁר לֹא שְׁמַרְתֶּם עַל אֲדֹנֵיכֶם עַל מְשִׁיחַ ה' וְעַתָּה | רְאֵה אֵי חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְאֶת צַפַּחַת הַמַּיִם אֲשֶׁר (מראשתו) מְרַאֲשֹׁתָיו: **(יז)** וַיַּכֶּר שָׁאוּל אֶת קוֹל דָּוִד וַיֹּאמֶר הֲקוֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד וַיֹּאמֶר דָּוִד קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: **(יח)** וַיֹּאמֶר

לָמָּה ׀ זֶּה אֲדֹנָי רֹפֵ֣ף אַחֲרֵי עַבְדּ֗וֹ כִּי֮ מֶ֤ה עָשִׂ֗יתִי וּמַה בְּיָדִ֥י רָעָֽה: (יט) **וְעַתָּה ׀ יִשְׁמַע נָא֮ אֲדֹנִי֒ הַמֶּ֣לֶךְ אֶת דִּבְרֵ֣י עַבְדּ֗וֹ אִם יְהוָ֤ה׀ הֱסִיתְךָ֙ בִּ֣י יָרַ֣ח מִנְחָ֔ה וְאִם | בְּנֵ֥י הָאָדָ֖ם אֲרוּרִ֣ים הֵ֑ם** **לִפְנֵי֙ יְהוָ֔ה כִּ֣י גֵרְשׁוּנִ֔י הַיּ֕וֹם מֵהִסְתַּפֵּ֖חַ בְּנַחֲלַ֣ת יְהוָ֑ה לֵאמֹ֖ר לֵ֥ךְ עֲבֹ֖ד אֱלֹהִ֥ים אֲחֵרִֽים:**

הסיתך בי. לשנאתי, כל הסתה לשון שומה, אמיטמינ"ט בלע"ז: **ירח מנחה.** יקבל ברחמים תפלתי, להשיב חמתך ממני: **כי גרשוני.** מארץ ישראל: **לך עבוד אלוהים אחרים.** היוצא מארץ ישראל לחוץ לארץ בזמן הבית, כאלו עובד עבודה זרה. ויונתן תרגם: איזיל דוד ביני עממיא פלחי טעותא:

(כ) **וְעַתָּ֗ה אַל֩ יִפֹּ֨ל דָּמִ֜י אַרְצָ֗ה מִנֶּ֙גֶד֙ פְּנֵ֣י יְהוָ֔ה כִּ֣י יָצָ֔א מֶ֖לֶךְ יִשְׂרָאֵ֑ל לְבַקֵּ֣שׁ אֶת פַּרְעֹ֔שׁ אֶחָ֕ד כַּאֲשֶׁ֥ר יִרְדֹּ֖ף הַקּוֹרֵ֥א בֶּהָרִֽים:**

הקורא. עוף ששמו קורא, ובלע"ז פרדי"ץ, וכן (ירמיהו יז יא): קורא דגר ולא ילד, ומרדף אחר קני שאר עופות, ויושב על בציהם:

(כא) **וַיֹּ֤אמֶר שָׁאוּל֙ חָטָ֣אתִי שׁ֔וּב בְּנִ֖י דָּוִ֑ד כִּ֣י לֹ֤א אָרַע֙ לְךָ֣ עוֹד֔ תַּ֚חַת אֲשֶׁ֣ר יָקְרָ֣ה נַפְשִׁ֔י בְּעֵינֶ֖יךָ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה הִנֵּ֥ה הִסְכַּ֖לְתִּי וָאֶשְׁגֶּ֥ה הַרְבֵּ֖ה מְאֹֽד: (כב)** **וַיַּ֣עַן דָּוִ֔ד וַיֹּ֕אמֶר הִנֵּ֖ה (החנית) חֲנִ֣ית הַמֶּ֑לֶךְ וְיַעֲבֹ֥ר אֶחָ֛ד מֵהַנְּעָרִ֖ים וְיִקָּחֶֽהָ: (כג)** **וַיהוה֮ יָשִׁ֣יב לָאִ֣ישׁ אֶת צִדְקָת֣וֹ וְאֶת אֱמֻנָתוֹ֒ אֲשֶׁ֣ר נְתָנְךָ֣ יְהוָ֔ה | הַיּ֕וֹם בְּיָד֖וֹ וְלֹ֣א אָבִ֑יתִי לִשְׁלֹ֥חַ יָדִ֖י בִּמְשִׁ֥יחַ הוי:**

ישיב לאיש. לכל צדיק וצדיק:

(כד) **וְהִנֵּ֣ה כַאֲשֶׁ֗ר גָּדְלָ֤ה נַפְשְׁךָ֙ הַיּ֣וֹם הַזֶּ֔ה בְּעֵינָ֖י כֵּ֣ן תִּגְדַּ֣ל נַפְשִׁ֔י בְּעֵינֵ֖י הוי֑ וְיַצִּלֵ֖נִי מִכָּל צָרָֽה: (פ) (כה)** **וַיֹּ֤אמֶר שָׁאוּל֙ אֶל דָּוִ֔ד בָּר֖וּךְ אַתָּ֣ה בְּנִ֑י דָּוִ֔ד גַּ֥ם עָשֹׂ֖ה תַּעֲשֶׂ֑ה וְגַ֥ם יָכֹ֖ל תּוּכָ֑ל וַיֵּ֣לֶךְ דָּוִ֔ד לְדַרְכּ֔וֹ וְשָׁא֖וּל שָׁ֥ב לִמְקוֹמֽוֹ: (פ)**

נ"ך יומי - יום רביעי, כ"ג אייר

שמואל־א פרק כ"ז

(א) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל לִבּוֹ עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם אֶחָד בְּיַד שָׁאוּל אֵין לִי טוֹב כִּי הִמָּלֵט אִמָּלֵט | אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְנוֹאַשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל לְבַקְשֵׁנִי עוֹד בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְנִמְלַטְתִּי מִיָּדוֹ:

עתה אספה יום אחד. שמא יארוב ויבא עלי פתאום:

(ב) וַיָּקָם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ אֶל אָכִישׁ בֶּן מָעוֹךְ מֶלֶךְ גַּת: **(ג)** וַיֵּשֶׁב דָּוִד עִם אָכִישׁ בְּגַת הוּא וַאֲנָשָׁיו אִישׁ וּבֵיתוֹ דָּוִד וּשְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִית: **(ד)** וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי בָרַח דָּוִד גַּתָּ וְלֹא (יוסף) יָסַף עוֹד לְבַקְשֻׁהוּ: (ס) **(ה)** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אָכִישׁ אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתְּנוּ לִי מָקוֹם בְּאַחַת עָרֵי הַשָּׂדֶה וְאֶשְׁבָּה שָּׁם וְלָמָּה יֵשֵׁב עַבְדְּךָ בְּעִיר הַמַּמְלָכָה עִמָּךְ:

ולמה ישב עבדך וגו'. ואהיה לך למשא:

(ו) וַיִּתֶּן לוֹ אָכִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת צִקְלַג לָכֵן הָיְתָה צִקְלַג לְמַלְכֵי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (פ) **(ז)** וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִד בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים יָמִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים:

ימים וארבעה חדשים. מיעוט ימים שנים, ואי אפשר לפרש ימים זה שנה, שהרי לא הלך דוד אצל אכיש עד שמת שמואל, ושאול לא מלך אחר מיתת שמואל אלא ארבעה חדשים, כמו ששנינו בסדר עולם. וגם ממנין שנותיו של עלי, ועשרים שנה שהיה הארון בקרית יערים, הרי ששים שנה, צא מהם חמשים ושתים של שמואל, ושנה אחת לעיבורו עם ארבעה חדשים הללו, ושבע שנים שמלך דוד בחברון קודם שהביא את הארון מקרית יערים, נמצא שלא מלך שאול אחר מיתת שמואל, יותר מארבעה חדשים:

(ח) וַיַּעַל דָּוִד וַאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל הַגְּשׁוּרִי (והגרזי) וְהַגִּזְרִי וְהָעֲמָלֵקִי כִּי הֵנָּה יֹשְׁבוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם בּוֹאֲךָ שׁוּרָה וְעַד אֶרֶץ מִצְרָיִם:

ויעל דוד. לשון הוה, הוא תמיד היה רגיל בכך: בואך שורה. (תרגום:) מן מעלנא דחגרא:

(ט) וְהִכָּה דָוִד אֶת הָאָרֶץ וְלֹא יְחַיֶּה אִישׁ וְאִשָּׁה וְלָקַח צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וּגְמַלִּים וּבְגָדִים וָיָשָׁב וַיָּבֹא אֶל אָכִישׁ: **(י)** וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אַל פְּשַׁטְתֶּם הַיּוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד עַל נֶגֶב יְהוּדָה וְעַל נֶגֶב הַיְרַחְמְאֵלִי וְאֶל נֶגֶב הַקֵּינִי:

אל פשטתם. למ"ד מתחלפת בנו"ן, כמו ויעש לו נשכה בספר עזרא (נחמיה יג ז), כמו לשכה:

(יא) וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא יְחַיֶּה דָּוִד לְהָבִיא גַּת לֵאמֹר פֶּן יַגִּדוּ עָלֵינוּ לֵאמֹר כֹּה עָשָׂה דָּוִד וְכֹה מִשְׁפָּטוֹ כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר יָשַׁב בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים: **(יב)** וַיַּאֲמֶן אָכִישׁ בְּדָוִד לֵאמֹר הַבְאֵשׁ הִבְאִישׁ בְּעַמּוֹ בְיִשְׂרָאֵל וְהָיָה לִי לְעֶבֶד עוֹלָם: (פ)

נ"ך יומי - יום חמישי, כ"ד אייר

שמואל־א פרק כ"ח

(א) וַיְהִי֙ בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֔ם וַיִּקְבְּצ֥וּ פְלִשְׁתִּ֖ים אֶת מַחֲנֵיהֶ֑ם לַצָּבָ֣א לְהִלָּחֵ֔ם בְּיִשְׂרָאֵ֗ל וַיֹּ֤אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל דָּוִ֔ד יָדֹ֥עַ תֵּדַ֖ע כִּי אִתִּ֣י תֵצֵ֔א בַּמַּחֲנֶ֖ה אַתָּ֥ה וַאֲנָשֶֽׁיךָ: **(ב)** וַיֹּ֤אמֶר דָּוִד֙ אֶל אָכִ֔ישׁ לָכֵ֕ן אַתָּ֥ה תֵדַ֖ע אֵ֣ת אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂ֣ה עַבְדֶּ֑ךָ וַיֹּ֤אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל דָּוִ֔ד לָכֵ֕ן שֹׂמְךָ֥ לְרֹאשִׁ֖י אֲשִׁימְךָ֥ כָּל הַיָּמִֽים: **(פ) (ג)** וּשְׁמוּאֵ֣ל מֵ֔ת וַיִּסְפְּדוּ־ל֥וֹ כָל יִשְׂרָאֵ֖ל וַיִּקְבְּרֻ֣הוּ בָרָמָ֑ה וּבְעִירֹ֖ו וְשָׁא֥וּל הֵסִ֛יר הָאֹבֹ֥ות וְאֶת הַיִּדְּעֹנִ֖ים מֵהָאָֽרֶץ:

ושמואל מת. הרי כבר נאמר וימת שמואל, אלא לפי שבא לדבר בשאול שהוצרך לדרוש בבעלת אוב, פתח ואמר ושמואל מת, שאילו היה קיים, ממנו היה שאול דורש, ושאול הסיר האובות, והוצרך לבקש אשה בעלת אוב: **ויספדו לו כל ישראל ויקברוהו ברמה ובעירו.** (תרגום:) וספדו עלוהי כל ישראל וקברוהי ברמתא וספדו עלוהי אנש בקרתיה ; ובעירו' מוסב על 'ויספדו לו', ספדוהו ברמה כשקברוהו, וספדוהו איש בעירו:

(ד) וַיִּקָּבְצ֣וּ פְלִשְׁתִּ֗ים וַיָּבֹ֙אוּ֙ וַיַּחֲנ֣וּ בְשׁוּנֵ֔ם וַיִּקְבֹּ֥ץ שָׁא֖וּל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּחֲנ֖וּ בַּגִּלְבֹּֽעַ: **(ה)** וַיַּ֤רְא שָׁאוּל֙ אֶת מַחֲנֵ֣ה פְלִשְׁתִּ֔ים וַיִּרָ֖א וַיֶּחֱרַ֥ד לִבֹּ֖ו מְאֹֽד: **(ו)** וַיִּשְׁאַ֤ל שָׁאוּל֙ בַּיהוָ֔ה וְלֹ֥א עָנָ֖הוּ יְהוָ֑ה גַּ֚ם בַּחֲלֹמֹ֔ות גַּ֖ם בָּאוּרִ֥ים גַּ֖ם בַּנְּבִיאִֽם:

גם באורים. לפי שהרג נוב עיר הכהנים, לא נענה:

(ז) וַיֹּ֤אמֶר שָׁאוּל֙ לַעֲבָדָ֔יו בַּקְּשׁ֥וּ לִ֖י אֵ֣שֶׁת בַּעֲלַ֣ת אֹ֑וב וְאֵלְכָ֥ה אֵלֶ֖יהָ וְאֶדְרְשָׁ֣ה בָּ֔הּ וַיֹּ֣אמְרוּ עֲבָדָ֔יו אֵלָ֖יו הִנֵּ֣ה אֵ֣שֶׁת בַּעֲלַת־אֹ֔וב בְּעֵ֖ין דֹּֽור: **(ח)** וַיִּתְחַפֵּ֣שׂ שָׁא֗וּל וַיִּלְבַּ֤שׁ בְּגָדִים֙ אֲחֵרִ֔ים וַיֵּ֣לֶךְ הֹ֔וא וּשְׁנֵ֥י אֲנָשִׁ֖ים עִמֹּ֑ו וַיָּבֹ֙אוּ֙ אֶל הָאִשָּׁ֣ה לָ֔יְלָה וַיֹּ֣אמֶר (קסומי) קָסְמִי־נָ֥א לִ֖י בָּאֹ֑וב וְהַעֲלִ֤י לִי֙ אֵ֣ת אֲשֶׁר־אֹמַ֣ר אֵלֶ֔יךְ:

ויתחפש שאול. שינה בגדיו, וכן (מלכים א כב ל): התחפש ובא במלחמה ; וכן (איוב ל יח): ברב כח יתחפש לבושי, וכן תרגם יונתן: ואשתני שאול: **ויבאו אל האשה לילה.** יום היה, אלא מתוך צרתם היה דומה להם לילה, כך דרש רבי תנחומא (פרשת אמור ב):

(ט) וַתֹּ֤אמֶר הָאִשָּׁה֙ אֵלָ֔יו הִנֵּ֥ה אַתָּ֖ה יָדַ֑עְתָּ אֵ֚ת אֲשֶׁ֣ר עָשְׂתָ֣ה שָׁא֔וּל אֲשֶׁ֥ר הִכְרִ֖ית אֶת הָאֹבֹ֣ות וְאֶת הַיִּדְּעֹנִ֑י מִן הָאָ֣רֶץ וְלָמָּ֥ה אַתָּ֛ה מִתְנַקֵּ֥שׁ בְּנַפְשִׁ֖י לַהֲמִיתֻֽנִי:

מתנקש. מבקש תקלה:

(י) וַיִּשָּׁבַ֥ע לָהּ֙ שָׁא֔וּל בַּיהוָ֖ה לֵאמֹ֑ר חַ֤י יְהוָה֙ אִם יִקָּרֶ֣ךְ עָוֹ֔ן בַּדָּבָ֖ר הַזֶּֽה: **(יא)** וַתֹּ֥אמֶר הָאִשָּׁ֖ה אֶת מִ֣י אַעֲלֶ֣ה לָּ֑ךְ וַיֹּ֙אמֶר֙ אֶת שְׁמוּאֵ֣ל הַעֲלִי־לִֽי: **(יב)** וַתֵּ֣רֶא הָאִשָּׁה֮ אֶת שְׁמוּאֵל֒ וַתִּזְעַ֤ק בְּקֹול֙ גָּדֹ֔ול וַתֹּ֥אמֶר הָאִשָּׁ֖ה אֶל שָׁא֑וּל לֵאמֹ֥ר לָמָ֛ה רִמִּיתָ֥נִי וְאַתָּ֖ה שָׁאֽוּל:

ותזעק בקול גדול. שראתהו עולה שלא כדרך העולים, שהמעלה בזכורו, עולים רגליהם למעלה, וזה עולה ראשו למעלה, בשביל כבודו של שאול (תנחומא שם):

(יג) וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ אַל תִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל שָׁאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֹלִים מִן הָאָרֶץ:

אלהים ראיתי עולים מן הארץ. מלאכים שנים, משה ושמואל, שנתיירא שמואל שמא אני מתבקש בדין, והעלה משה עמו (כדאיתא בחגיגה ד ב):

(יד) וַיֹּאמֶר לָהּ מַה תָּאָרוֹ וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עֹלֶה וְהוּא עֹטֶה מְעִיל וַיֵּדַע שָׁאוּל כִּי שְׁמוּאֵל הוּא וַיִּקֹּד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: **(ס)**

מה תארו. שלשה דברים נאמרו באוב: המעלה אותו, רואהו ואינו שומע קולו, והנשאל לו, שומעו ואינו רואהו, ולפיכך שאל מה תארו, ואחר, לא רואהו ולא שומעו (תנחומא שם): **והוא עוטה מעיל.** שהיה רגיל ללבוש מעיל, שנאמר (לעיל ב יט): ומעיל קטן תעשה לו אמו, ובמעילו נקבר, וכן עלה, וכן לעתיד לבא יעמדו בלבושיהם (תנחומא שם):

(טו) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל שָׁאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר שָׁאוּל צַר לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים | נִלְחָמִים בִּי וֵאלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא עָנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד הַנְּבִיאִם גַּם בָּחֲלֹמוֹת וָאֶקְרָאָה לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי מָה אֶעֱשֶׂה: **(ס)**

הרגזתני. החרדתני: **גם ביד הנביאים גם בחלומות.** אבל באורים ותומים לא אמר לו, ואף על פי ששאל בהם כמו שאמור למעלה, שהיה בוש ממנו על שהרג נוב עיר הכהנים: **ואקראה לך.** לשון ואזעק אחריך, כמו (שמואל ב א ו): נקרא נקראתי בהר הגלבוע ; וכמו (שם כ א): ושם נקרא איש בליעל, הוצרכתי להיות נקרא אליך, שתודיעני מה אעשה:

(טז) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאָלֵנִי וַיהוה סָר מֵעָלֶיךָ וַיְהִי עָרֶךָ:

ולמה תשאלני. הרי שאלת מן הנביאים החיים: **ויהי ערך.** (תרגום:) והוה בסעדיה דגברא דאת בעיל דבביה: **ערך.** לשון שונא. וכמה יש במקרא, (ישעיהו יד כא) ומלאו פני תבל ערים ; (מיכה ה יג). והשמדתי עריך (דניאל ד טז). חלמא לשנאך ופשרה לערך ; (דניאל ד טז):

(יז) וַיַּעַשׂ הוי לוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי וַיִּקְרַע הוי אֶת הַמַּמְלָכָה מִיָּדֶךָ וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֲךָ לְדָוִד:

לרעך לדוד. ובחייו לא הזכיר לו שמו, אלא ונתנה לרעך הטוב ממך (לעיל טו כח), לפי שהיה ירא ממנו שלא יהרגנו, לפי שמשחו למלכות (תנחומא שם):

(יח) כַּאֲשֶׁר לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל הוי וְלֹא עָשִׂיתָ חֲרוֹן אַפּוֹ בַּעֲמָלֵק עַל כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה לְךָ הוי הַיּוֹם הַזֶּה: **(יט)** וְיִתֵּן הוי גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל עִמְּךָ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי גַּם אֶת מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן הוי בְּיַד פְּלִשְׁתִּים:

אתה ובניך עמי. במחיצתי:

(כ) וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל מְלֹא קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּרָא מְאֹד מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל גַּם כֹּחַ לֹא הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלָּיְלָה: **(כא)** וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל שָׁאוּל וַתַּרְא כִּי נִבְהָל מְאֹד וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמְעָה שִׁפְחָתְךָ בְקוֹלֶךָ וָאָשִׂים נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶשְׁמַע אֶת דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי: **(כב)** וְעַתָּה שְׁמַע נָא גַם אַתָּה בְּקוֹל שִׁפְחָתֶךָ וְאָשִׂמָה לְפָנֶיךָ פַּת לֶחֶם וְאֶכְוֹל וִיהִי בְךָ כֹּחַ כִּי תֵלֵךְ בַּדָּרֶךְ: **(כג)** וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל וַיִּפְרְצוּ בוֹ עֲבָדָיו וְגַם

הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיָּקָם מֵהָאָרֶץ וַיֵּשֶׁב אֶל הַמִּטָּה: **(כד)** וְלָאִשָּׁה עֻגֵל מַרְבֵּק בַּבַּיִת וַתְּמַהֵר וַתִּזְבָּחֵהוּ וַתִּקַּח קֶמַח וַתָּלָשׁ וַתֹּפֶהוּ מַצּוֹת:

עגל מרבק. (תרגום:) עגל פטים:

(כה) וַתַּגֶּשׁ לִפְנֵי שָׁאוּל וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא: **(פ)**

נ"ך יומי - יום ששי, כ"ה אייר

שמואל־א פרק כ"ט

(א) וַיְקַבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת כָּל מַחֲנֵיהֶם אֲפֵקָה וְיִשְׂרְאֵל חֹנִים בַּעַיִן אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל:
(ב) וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים עֹבְרִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עֹבְרִים בָּאַחֲרֹנָה עִם אָכִישׁ:
(ג) וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים מָה הָעִבְרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הֲלוֹא זֶה דָּוִד עֶבֶד | שָׁאוּל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים אוֹ זֶה שָׁנִים וְלֹא מָצָאתִי בוֹ מְאוּמָה מִיּוֹם נָפְלוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (פ)

מיום נפלו. מיום חנייתו עלי:

(ד) וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לוֹ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הָשֵׁב אֶת הָאִישׁ וְיָשֹׁב אֶל מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא יֵרֵד עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ לְשָׂטָן בַּמִּלְחָמָה וּבַמֶּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל אֲדֹנָיו הֲלוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם: (ה) הֲלוֹא זֶה דָּוִד אֲשֶׁר יַעֲנוּ לוֹ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד (ברבבתו) בְּרִבְבֹתָיו: (ס) (ו) וַיִּקְרָא אָכִישׁ אֶל דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַי ה' כִּי יָשָׁר אַתָּה וְטוֹב בְּעֵינַי צֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ אִתִּי בַּמַּחֲנֶה כִּי לֹא מָצָאתִי בְךָ רָעָה מִיּוֹם בֹּאֲךָ אֵלַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֵינֵי הַסְּרָנִים לֹא טוֹב אָתָּה: (ז) וְעַתָּה שׁוּב וְלֵךְ בְּשָׁלוֹם וְלֹא תַעֲשֶׂה רָע בְּעֵינֵי סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים: (ס) (ח) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אָכִישׁ כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה מָּצָאתָ בְעַבְדְּךָ מִיּוֹם אֲשֶׁר הָיִיתִי לְפָנֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא אָבוֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאוֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: (ט) וַיַּעַן אָכִישׁ וַיֹּאמֶר אֶל דָּוִד יָדַעְתִּי כִּי טוֹב אַתָּה בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ אֱלֹהִים אַךְ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים אָמְרוּ לֹא יַעֲלֶה עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה: (י) וְעַתָּה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְעַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ אֲשֶׁר בָּאוּ אִתָּךְ וְהִשְׁכַּמְתֶּם בַּבֹּקֶר וְאוֹר לָכֶם וָלֵכוּ: (יא) וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו לָלֶכֶת בַּבֹּקֶר לָשׁוּב אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים עָלוּ יִזְרְעֶאל: (ס)

נ"ך יומי - שבת־קדש פרשת בהר־בחקתי, כ"ו אייר

שמואל־א פרק ל׳

(א) וַיְהִי בְּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו צִקְלַג בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַעֲמָלֵקִי פָּשְׁטוּ אֶל נֶגֶב וְאֶל צִקְלַג וַיַּכּוּ אֶת צִקְלַג וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בָּאֵשׁ: **(ב)** וַיִּשְׁבּוּ אֶת הַנָּשִׁים אֲשֶׁר בָּהּ מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל לֹא הֵמִיתוּ אִישׁ וַיִּנְהֲגוּ וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם: **(ג)** וַיָּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו אֶל הָעִיר וְהִנֵּה שְׂרוּפָה בָאֵשׁ וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם נִשְׁבּוּ: **(ד)** וַיִּשָּׂא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ עַד אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כֹּחַ לִבְכּוֹת: **(ה)** וּשְׁתֵּי נְשֵׁי דָוִד נִשְׁבּוּ אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי: **(ו)** וַתֵּצֶר לְדָוִד מְאֹד כִּי אָמְרוּ הָעָם לְסָקְלוֹ כִּי מָרָה נֶפֶשׁ כָּל הָעָם אִישׁ עַל (בנו) בָּנָיו וְעַל בְּנֹתָיו וַיִּתְחַזֵּק דָּוִד בַּיהוָה אֱלֹהָיו: **(ז)** וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בֶּן אֲחִימֶלֶךְ הַגִּישָׁה נָּא לִי הָאֵפֹד וַיַּגֶּשׁ אֶבְיָתָר אֶת הָאֵפֹד אֶל דָּוִד: **(ח)** וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוה֑ לֵאמֹר אֶרְדֹּף אַחֲרֵי הַגְּדוּד הַזֶּה הַאַשִּׂיגֶנּוּ וַיֹּאמֶר לוֹ רְדֹף כִּי הַשֵּׂג תַּשִּׂיג וְהַצֵּל תַּצִּיל: **(ט)** וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עָמָדוּ:

ויבואו עד נחל הבשור. שש מאות איש: **והנותרים עמדו.** כשהגיעו לנחל הבשור, היו בהם עייפים, ונותרו שם מקצתן:

(י) וַיִּרְדֹּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעַמְדוּ מָאתַיִם אֹישׁ אֲשֶׁר פִּגְּרוּ מֵעָבֹר אֶת נַחַל הַבְּשׂוֹר:

אשר פגרו. אשר נמנעו, ואומר אני לשון ארמי הוא, תרגום של ונהרסו:

(יא) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִצְרִי בַּשָּׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל דָּוִד וַיִּתְּנוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיַּשְׁקֻהוּ מָיִם: **(יב)** וַיִּתְּנוּ לוֹ פֶּלַח דְּבֵלָה וּשְׁנֵי צִמֻּקִים וַיֹּאכַל וַתָּשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם וְלֹא שָׁתָה מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת: **(ס) (יג)** וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד לְמִי אַתָּה וְאֵי מִזֶּה אָתָּה וַיֹּאמֶר נַעַר מִצְרִי אָנֹכִי עֶבֶד לְאִישׁ עֲמָלֵקִי וַיַּעַזְבֵנִי אֲדֹנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה: **(יד)** אֲנַחְנוּ פָּשַׁטְנוּ נֶגֶב הַכְּרֵתִי וְעַל אֲשֶׁר לִיהוּדָה וְעַל נֶגֶב כָּלֵב וְאֶת צִקְלַג שָׂרַפְנוּ בָאֵשׁ:

נגב הכרתי. לדרום של פלשתים, מצינו במקום אחר פלשתים נקראים גוי כרתים, (צפניה ב ה): יושבי חבל הים גוי כרתים:

(טו) וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הֲתוֹרִדֵנִי אֶל הַגְּדוּד הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים אִם תְּמִיתֵנִי וְאִם תַּסְגִּרֵנִי בְּיַד אֲדֹנִי וְאוֹרִדְךָ אֶל הַגְּדוּד הַזֶּה: **(טז)** וַיֹּרִדֵהוּ וְהִנֵּה נְטֻשִׁים עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ אֹכְלִים וְשֹׁתִים וְחֹגְגִים בְּכֹל הַשָּׁלָל הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאֶרֶץ יְהוּדָה: **(יז)** וַיַּכֵּם דָּוִד מֵהַנֶּשֶׁף וְעַד הָעֶרֶב לְמָחֳרָתָם וְלֹא נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ נַעַר אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל הַגְּמַלִּים וַיָּנֻסוּ:

למחרתם. למודים הם עמלקים ללקות ביום מחר, כמו שנאמר (שמות יז ט): מחר אנכי נצב וגו', לכך נאמר למחרתם:

(יח) וַיַּצֵּל דָּוִד אֶת כָּל אֲשֶׁר לָקְחוּ עֲמָלֵק וְאֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו הִצִּיל דָּוִד: **(יט)** וְלֹא נֶעְדַּר
ׄלָהֶם מִן הַקָּטֹן וְעַד הַגָּדוֹל וְעַד בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשָּׁלָל וְעַד כָּל אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם הַכֹּל הֵשִׁיב
דָּוִד: **(כ)** וַיִּקַּח דָּוִד אֶת כָּל הַצֹּאן וְהַבָּקָר נָהֲגוּ לִפְנֵי הַמִּקְנָה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ זֶה שְׁלַל דָּוִד:

את כל הצאן והבקר. ששבה הגדוד מנגב יהודה ומנגב כלב: **נהגו.** אנשים מנהיגים והולכים לפני המקנה ההוא, להתכבד ולהתהלל, זה שלל דוד:

(כא) וַיָּבֹא דָּוִד אֶל מָאתַיִם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פִּגְּרוּ | מִלֶּכֶת | אַחֲרֵי דָּוִד וַיּוֹשִׁיבֵם בְּנַחַל
הַבְּשׂוֹר וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת דָּוִד וְלִקְרַאת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּגַּשׁ דָּוִד אֶת הָעָם וַיִּשְׁאַל לָהֶם
לְשָׁלוֹם: **(ס) (כב)** וַיַּעַן כָּל אִישׁ רָע וּבְלִיַּעַל מֵהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ עִם דָּוִד וַיֹּאמְרוּ יַעַן
אֲשֶׁר לֹא הָלְכוּ עִמִּי לֹא נִתֵּן לָהֶם מֵהַשָּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי אִם אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בָּנָיו
וְיִנְהֲגוּ וְיֵלֵכוּ: **(ס) (כג)** וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא תַעֲשׂוּ כֵּן אֲחֵי אֶת אֲשֶׁר נָתַן הוי׳ לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ
וַיִּתֵּן אֶת הַגְּדוּד הַבָּא עָלֵינוּ בְּיָדֵנוּ: **(כד)** וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כְּחֵלֶק | הַיֹּרֵד
בַּמִּלְחָמָה וּכְחֵלֶק הַיֹּשֵׁב עַל הַכֵּלִים יַחְדָּו יַחֲלֹקוּ: **(ס) (כה)** וַיְהִי מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה
וַיְשִׂמֵהָ לְחֹק וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **(פ)**

מהיום ההוא ומעלה. לא נאמר והלאה, אלא ומעלה, כבר הנהיג אברהם בחוק זה (בראשית יד כד): 'בלעדי רק אשר אכלו הנערים' וגו', הם היושבים על הכלים, 'וחלק האנשים', ההולכים במלחמה בבראשית רבה (מג ט):

(כו) וַיָּבֹא דָּוִד אֶל צִקְלַג וַיִּשְׁלַח מֵהַשָּׁלָל לִזְקֵנֵי יְהוּדָה לְרֵעֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה
מִשְּׁלַל אֹיְבֵי הוי׳:

לרעהו. לאוהביו:

(כז) לַאֲשֶׁר בְּבֵית אֵל וְלַאֲשֶׁר בְּרָמוֹת נֶגֶב וְלַאֲשֶׁר בְּיַתִּר: **(כח)** וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר וְלַאֲשֶׁר
בְּשִׁפְמוֹת וְלַאֲשֶׁר בְּאֶשְׁתְּמֹעַ: (פ) **(כט)** וְלַאֲשֶׁר בְּרָכָל וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַיְרַחְמְאֵלִי וְלַאֲשֶׁר
בְּעָרֵי הַקֵּינִי: **(ל)** וְלַאֲשֶׁר בְּחָרְמָה וְלַאֲשֶׁר בְּבוֹר עָשָׁן וְלַאֲשֶׁר בַּעֲתָךְ: **(לא)** וְלַאֲשֶׁר
בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הִתְהַלֵּךְ שָׁם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו: (פ)

אשר התהלך שם דוד. שהיו מחבאים אותו מפני שאול:

פרק משנה שבועי

סנהדרין פרק ה'

א. נִגְמַר הַדִּין, מוֹצִיאִין אוֹתוֹ לִסְקִילָה הָיָה חוּץ לְבֵית דִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) הוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל. אֶחָד עוֹמֵד עַל פֶּתַח בֵּית דִּין וְהַסּוּדָרִין בְּיָדוֹ, וְאָדָם אֶחָד רוֹכֵב הַסּוּס רָחוֹק מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רוֹאֵהוּ. אוֹמֵר אֶחָד יֶשׁ לִי לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת, הַלָּה מֵנִיף בַּסּוּדָרִין וְהַסּוּס רָץ וּמַעֲמִידוֹ. וַאֲפִלּוּ הוּא אוֹמֵר יֶשׁ לִי לְלַמֵּד עַל עַצְמִי זְכוּת, מַחֲזִירִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים, וּבִלְבַד שֶׁיֵּשׁ מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו. מָצְאוּ לוֹ זְכוּת, פְּטָרוּהוּ, וְאִם לָאו, יוֹצֵא לִסָּקֵל. וְכָרוֹז יוֹצֵא לְפָנָיו, אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי יוֹצֵא לִסָּקֵל עַל שֶׁעָבַר עֲבֵרָה פְּלוֹנִית, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֵדָיו, כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לוֹ זְכוּת יָבֹא וְילַמֵּד עָלָיו:

ר"ע מברטנורה

נִגְמַר הַדִּין. חוּץ לְבֵית דִּין. רָחוֹק מִבֵּית דִּין. שֶׁמָּא בְּעוֹד שֶׁמּוֹלִיכִין אוֹתוֹ לְבֵית הַסְּקִילָה, יִמְצְאוּ לוֹ זְכוּת וְיִפָּטֵר: **וְהַסּוּדָרִין בְּיָדוֹ.** לְהָנִיף. וְהוּא סִימָן לְהַחֲזִירוֹ: **וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו.** וְאִם אֵין מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו, פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה בִּלְבָד מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, דִּלְמָא מֵחֲמַת בִּיעֲתוּתָא נִסְתַּתְּמוּ טַעֲנוֹתָיו וְאוּלַי תִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ עָלָיו וְיִזְכֹּר טַעֲנוֹתָיו, יוֹתֵר עַל כָּךְ אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁיְּעַיְּנוּ אִם יֵשׁ מַמָּשׁ בִּדְבָרָיו, שָׁאז מַחֲזִירִין אוֹתוֹ אַרְבַּע וְחָמֵשׁ פְּעָמִים: **וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֵדָיו.** שֶׁעָבַר עֲבֵרָה פְּלוֹנִית בְּיוֹם פְּלוֹנִי בְּשָׁעָה פְּלוֹנִית בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. דִּלְמָא אִיכָּא דְּמֵזִים לְהוּ:

ב. הָיָה רָחוֹק מִבֵּית הַסְּקִילָה כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת, אוֹמְרִים לוֹ הִתְוַדֵּה, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַמּוּמָתִין מִתְוַדִּין, שֶׁכָּל הַמִּתְוַדֶּה יֶשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּעָכָן שֶׁאָמַר לוֹ יְהוֹשֻׁעַ, בְּנִי שִׂים נָא כָבוֹד לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן לוֹ תוֹדָה וְגוֹ' וַיַּעַן עָכָן אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמַר אָמְנָה אָנֹכִי חָטָאתִי לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְגוֹ' (יהושע ז). וּמִנַּיִן שֶׁכֹּפֶר לוֹ וְדוּיוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ מָה עֲכַרְתָּנוּ יַעְכָּרְךָ ה' בַּיּוֹם הַזֶּה. הַיּוֹם הַזֶּה אַתָּה עָכוּר, וְאִי אַתָּה עָכוּר לָעוֹלָם הַבָּא. וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהִתְוַדּוֹת, אוֹמְרִים לוֹ, אֱמֹר תְּהֵא מִיתָתִי כַּפָּרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מְזֻמָּם, אוֹמֵר תְּהֵא מִיתָתִי כַּפָּרָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי חוּץ מֵעָוֹן זֶה. אָמְרוּ לוֹ, אִם כֵּן, יְהוּ כָל אָדָם אוֹמְרִים כָּךְ כְּדֵי לְנַקּוֹת אֶת עַצְמָן:

ר"ע מברטנורה

הָיָה רָחוֹק מִבֵּית הַסְּקִילָה. דְּקָרוֹב לְבֵית הַסְּקִילָה שֶׁמָּא תִּטָּרֵף דַּעְתּוֹ וְלֹא יָכוֹל לְהִתְוַדּוֹת: **וְתֵן לוֹ תוֹדָה.** וְאַף עַל גַּב דְּאֵין אָדָם נֶהֱרָג עַל פִּי עַצְמוֹ, הֲרֵינַת עָכָן הוֹרָאַת שָׁעָה הָיְתָה: **כָּזֹאת וְכָזֹאת עָשִׂיתִי.** בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ שֶׁמָּעַל בַּחֲרָמִים בִּימֵי מֹשֶׁה: **שֶׁהוּא מְזֻמָּם.** שֶׁעֵדָיו הֵן זוֹמְמִין: **לְנַקּוֹת אֶת עַצְמָן.** מִן הַבְּרִיּוֹת, וְיוֹצִיאוּ לַעַז עַל הַדַּיָּנִים וְעַל הָעֵדִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

ג. הָיָה רָחוֹק מִבֵּית הַסְּקִילָה אַרְבַּע אַמּוֹת, מַפְשִׁיטִין אוֹתוֹ אֶת בְּגָדָיו. הָאִישׁ, מְכַסִּין אוֹתוֹ מִלְּפָנָיו. וְהָאִשָּׁה, מִלְּפָנֶיהָ וּמֵאַחֲרֶיהָ, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, הָאִישׁ נִסְקָל עָרֹם וְאֵין הָאִשָּׁה נִסְקֶלֶת עֲרָמָה:

ר"ע מברטנורה

מַפְשִׁיטִין אֶת בְּגָדָיו. דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כד) וְרָגְמוּ אֹתוֹ, וְלֹא כְּסוּתוֹ: **מְכַסִּין אוֹתוֹ מִלְּפָנָיו.** פֶּרֶק אֶחָד כְּלוֹמַר מְעַט מִמֶּנּוּ מִלְּפָנָיו. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

ד. בֵּית הַסְּקִילָה הָיָה גָּבוֹהַּ שְׁתֵּי קוֹמוֹת. אֶחָד מִן הָעֵדִים דּוֹחֲפוֹ עַל מָתְנָיו. נֶהְפַּךְ עַל לִבּוֹ, הוֹפְכוֹ עַל מָתְנָיו. אִם מֵת בָּהּ, יָצָא. וְאִם לָאו, הַשֵּׁנִי נוֹטֵל אֶת הָאֶבֶן וְנוֹתְנָהּ עַל לִבּוֹ. אִם מֵת בָּהּ, יָצָא. וְאִם לָאו, רְגִימָתוֹ בְכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז) יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה בּוֹ בָרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל הָעָם בָּאַחֲרֹנָה. כָּל הַנִּסְקָלִין נִתְלִין, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ נִתְלֶה אֶלָּא הַמְגַדֵּף וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. הָאִישׁ תּוֹלִין אוֹתוֹ פָּנָיו כְּלַפֵּי הָעָם, וְהָאִשָּׁה פָּנֶיהָ כְּלַפֵּי הָעֵץ, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, הָאִישׁ נִתְלֶה וְאֵין הָאִשָּׁה נִתְלֵית. אָמַר לָהֶן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וַהֲלֹא שִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח תָּלָה נָשִׁים בְּאַשְׁקְלוֹן. אָמְרוּ לוֹ, שְׁמֹנִים נָשִׁים תָּלָה, וְאֵין דָּנִין שְׁנַיִם בְּיוֹם אֶחָד. כֵּיצַד תּוֹלִין אוֹתוֹ, מְשַׁקְּעִין אֶת הַקּוֹרָה בָּאָרֶץ וְהָעֵץ יוֹצֵא מִמֶּנָּה, וּמַקִּיף שְׁתֵּי יָדָיו זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ וְתוֹלֶה אוֹתוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, הַקּוֹרָה מֻטָּה עַל הַכֹּתֶל, וְתוֹלֶה אוֹתוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁהַסַּבָּחִין עוֹשִׂין. וּמַתִּירִין אוֹתוֹ מִיָּד. וְאִם לָן, עוֹבֵר עָלָיו בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כא) לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי וְגוֹ'. כְּלוֹמַר, מִפְּנֵי מָה זֶה תָּלוּי, מִפְּנֵי שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַשֵּׁם, וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם מִתְחַלֵּל:

ר"ע מברטנורה

הָיָה גָּבוֹהַּ שְׁתֵּי קוֹמוֹת. וּמַפִּילוֹ מִשָּׁם לָאָרֶץ: **הוֹפְכוֹ עַל מָתְנָיו.** שֶׁכְּשֶׁהוּא מֻשְׁכָּב פְּרַקְדָּן מְגֻנֶּה יוֹתֵר: **הַמְגַדֵּף.** מְבָרֵךְ אֶת ה': **וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה.** נַמִּי מְגַדֵּף הוּא. דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר טו) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה וְגוֹ' אֶת ה' הוּא מְגַדֵּף, וְאוֹתָהּ פָּרָשָׁה בַּעֲבוֹדָה זָרָה מְדַבֶּרֶת: **וְאֵין דָּנִין שְׁנַיִם בְּיוֹם אֶחָד.** בְּבֵית דִּין אֶחָד. מִשּׁוּם דְּלֹא מָצֵי לְאַפּוֹכֵי בְּזִכּוּתַיְהוּ דְּכָל חַד וְחַד. אֶלָּא תְּלָיְתָן שֶׁל נָשִׁים הַלָּלוּ הוֹרַאת שָׁעָה הָיְתָה וְאֵין לְמֵדִים מִמֶּנָּה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: **מְשַׁקְּעִין.** נוֹעֲצִים: **וְהָעֵץ יוֹצֵא מִמֶּנָּה.** כְּמִין יָתֵד הָיָה יוֹצֵא מִן הַקּוֹרָה סָמוּךְ לְרֹאשָׁהּ: **וּמַקִּיף.** סוֹמֵךְ זוֹ אֵצֶל זוֹ. כְּמוֹ לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף [עַרוּבִין דַּף לב]: **וְתוֹלִין אוֹתוֹ.** בְּיָדָיו: **הַקּוֹרָה מֻטָּה עַל הַכֹּתֶל.** לֹא הָיְתָה נְעוּצָה בָּאָרֶץ אֶלָּא רֹאשָׁהּ אֶחָד עַל הָאָרֶץ וְרֹאשָׁהּ אֶחָד מֻשָּׁה וְנִסְמָךְ עַל הַכֹּתֶל. וְטַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי, לְפִי שֶׁהָעֵץ שֶׁנִּתְלָה עָלָיו נִקְבָּר עִמּוֹ, וְאָמְרָה תּוֹרָה כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, מִי שֶׁאֵינוֹ מְחֻשָּׁר אֶלָּא קְבוּרָה, יָצָא זֶה שֶׁמְּחֻשָּׁר חֲפִירָה תְּלִישָׁה וּקְבוּרָה. וְרַבָּנָן, חֲפִירָה לָאו כְּלוּם הִיא, וְלֹא מַעֲטָה תּוֹרָה אֶלָּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָעֵץ בִּמְחֻבָּר מֵעִקָּרוֹ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

ה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, בְּשָׁעָה שֶׁאָדָם מִצְטַעֵר, שְׁכִינָה מַה הַלָּשׁוֹן אוֹמֶרֶת כִּבְיָכוֹל, קַלַּנִי מֵרֹאשִׁי, קַלַּנִי מִזְּרוֹעִי. אִם כֵּן הַמָּקוֹם מִצְטַעֵר עַל דָּמָם שֶׁל רְשָׁעִים שֶׁנִּשְׁפַּךְ, קַל וָחֹמֶר עַל דָּמָם שֶׁל צַדִּיקִים. וְלֹא זוֹ בִלְבַד, אֶלָּא כָּל הַמֵּלִין אֶת מֵתוֹ, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. הֵלִינוּ לִכְבוֹדוֹ לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִים, אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו. וְלֹא הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתוֹ

בְּקִבְרוֹת אֲבוֹתָיו, אֶלָּא שְׁתֵּי בָתֵּי קִבָרוֹת הָיוּ מְתֻקָּנִין לְבֵית דִּין, אַחַת לַנֶּהֱרָגִין וְלַנֶּחֱנָקִין וְאַחַת לַנִּסְקָלִין וְלַנִּשְׂרָפִין:

ר"ע מברטנורה

בִּזְמַן שֶׁאָדָם מִצְטַעֵר. שֶׁפֶּרְעָנוּת בָּאָה עָלָיו בַּעֲוֹנוֹ: **מַה לָּשׁוֹן אוֹמֶרֶת.** בְּאֵיזֶה לָשׁוֹן שְׁכִינָה קוֹבֶלֶת וּמְנוֹדֶדֶת עָלָיו: **קַלַּנִי מֵרֹאשִׁי.** רֹאשִׁי כָּבֵד עָלַי וּזְרוֹעִי כָּבֵד עָלַי. כְּאָדָם שֶׁהוּא עָיֵף: **קַלַּנִי.** אֵינִי קַל מֵרֹאשִׁי: **וְלֹא זֶה בִלְבַד.** עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה אִם הֱלִינוֹ: **לֹא הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתָן בְּקִבְרוֹת אֲבוֹתֵיהֶן.** לְפִי שֶׁאֵין קוֹבְרִין רָשָׁע אֵצֶל צַדִּיק: **שְׁנֵי קִבָרוֹת הָיוּ מְתֻקָּנִין לְבֵית דִּין.** לְפִי שֶׁאֵין קוֹבְרִים מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב מִיתָה חֲמוּרָה אֵצֶל מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב מִיתָה קַלָּה. וְהִלְכָתָא גְּמִירָא לַהּ שְׁנַיִם וְלֹא אַרְבָּעָה:

ו. נִתְעַכֵּל הַבָּשָׂר, מְלַקְּטִין אֶת הָעֲצָמוֹת וְקוֹבְרִין אוֹתָן בִּמְקוֹמָן. וְהַקְּרוֹבִים בָּאִים וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹם הַדַּיָּנִים וּבִשְׁלוֹם הָעֵדִים, כְּלוֹמַר שֶׁאֵין בְּלִבֵּנוּ עֲלֵיכֶם כְּלוּם, שֶׁדִּין אֱמֶת דַּנְתֶּם. וְלֹא הָיוּ מִתְאַבְּלִין, אֲבָל אוֹנְנִין, שֶׁאֵין אֲנִינוּת אֶלָּא בַלֵּב:

ר"ע מברטנורה

נִתְעַכֵּל הַבָּשָׂר. כְּבָר נִתְפַּגֵּר לוֹ בְּמִיתָתוֹ וּבְבִזָּיוֹנוֹ: **מְלַקְּטִין אֶת הָעֲצָמוֹת.** וְקוֹבְרִים אוֹתָן בְּקִבְרוֹת אֲבוֹתָן: **וְלֹא הָיוּ מִתְאַבְּלִים.** כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בִּזָּיוֹנָן כַּפָּרָה לָהֶם. וְאֵית דְּאָמְרֵי, לְפִי שֶׁהָאֲבֵלוּת חָלָה מִשֶּׁיִּפָּתֵם הַגּוֹלֵל, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה אֵין מִתְאַבְּלִים עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא נִגְמְרָה כַּפָּרָתָן עַד שֶׁיִּתְעַכֵּל הַבָּשָׂר, וְהוֹאִיל וְאִדְּחֵי הָאֲבֵלוּת אִדְּחֵי:

מאמר שבועי מאת מו"ר שליט"א

והשבוע: פרצוף דוד המלך (ב)

בשבועות הקרובים לומדים בע"ה שעור ארוך וחשוב - פרצוף עניני דוד המלך.

בע"ה

י' סיון ע"ז – ירושלים

פרצוף דוד המלך

שיעור חדש סיון באנגלית

סיכום שיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

[נרשם על־ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה]

פרצוף תכונות דוד

***

בינה: "נעים זמִרות ישראל"

"נעים זמִרות ישראל"

נמשיך לספירה הבאה של מלכות דוד, הבינה. ברשימה של שבחי דוד הוא נקרא גם "נבון דבר" – בעל הבנה בענינים פרקטיים, גם שייך לבינה. אבל מה שאולי הכי מבטא את הבינה שלו הוא הכינוי שלו "נעים זמִרות ישראל". הוא לא רק נגן, אלא המשורר של עם ישראל. לשיר בעברית לא מתייחס רק למוזיקה וואקלית אלא כולל גם מילים, לשיר שירים. כל השירים של הלויים במקדש הם התהלים של דוד, "שירי דוד", והתפלות במקדש באות מהכח האלקי של דוד – זו הבינה של דוד המלך, פרצוף אמא. הבינה נקראת בתורה, בתנ"ך, נועם. על כך קוראים לדוד "נעים זמִרות ישראל". הוא עצמו אומר בתהלים כ"ז – בפרק שאומרים מאלול עד הושענא-רבה – "אחת שאלתי מאת הוי'[א]... שבתי בבית הוי' [הוא

[א] יש באריז"ל רמז יפה, ולא אופייני, ש"**אחת** [שאלתי מאת הוי']" רומז לשלשה דברים עליהם כתוב שאינם נקנים אלא ביסורים – **א**רץ ישראל, **ח**יי עולם הבא ו**ת**ורה. דוד המלך קונה את ה"אחת" שלו ביסורים. קנין הוא העליה לאצילות, עולם הקנין, עולם האחדות ("אחת"), עולם שכולו טוב

רוצה לבנות בית לה' ולשבת בו] כל ימי חיי לחזות בנעם הוי' ולבקר בהיכלו". עוד פרק חשוב בתהלים, פרק צ, חותם "ויהי נעם אד' אלהינו עלינו". הנעם הזה הוא פרצוף אמא בקבלה.

יש לנו שני פרצופים, אבא ואמא, "תרין ריעין" שהולכים יחד – היותו מקבל התורה ו"הלכה כמותו בכל מקום" ובו-זמנית הוא "נעים זמירות ישראל" – לימוד תורה ואמירת תהלים, הם הולכים ביחד. כשנגיע למלכות נדבר על התפלה של נשמתו, השתפכות הנפש, אבל כאן, הזמירות הנעימות שהוא שר שייכות ל-**ה** עילאה שבשם, הנוקבא העליונה בקבלה. שוב, תורה מימין, פרצוף אבא, ושירת שירים משמאל, פרצוף אמא (בסוד "ועבד הלוי הוא [דרגת אמא עילאה]", עבודת הלוים "לארמא קלא" בשירת תהלות דוד בבית המקדש). החכמה והבינה הם המח הימני והמח השמאלי.

דוד - האמצעי

יש עוד דבר מיוחד בבינה של דוד המלך: האריז"ל אומר שהמלך דוד הוא גלגול של אדם הראשון. הוא הנשמה שבין אדם הראשון למשיח – **אדם** ר"ת **א**דם-**ד**וד-**מ**שיח, הכל תיקון – והוא ראשית תיקון נשמת אדם, כאשר סיום התיקון הוא אצל המשיח. מה הלימוד הזה אומר לנו? שענינו של דוד להיות נקודת האמצע בין תחלת ההיסטוריה לסוף ההיסטוריה, הוא האמצע. יש בקבלה מושג של ראש-תוך-סוף – הראש הוא אדם, הסוף הוא משיח, ובאמצע נמצא דוד.

המושג אמצע שייך לבינה, כי בינה היא המח האמצעי. בינה בעברית היא מלשון 'בין', באמצע. כך מסביר האבן עזרא, שהפשט של בינה הוא המח האמצעי. הדבר משתקף בכך שדוד המלך הוא נקודת האמצע של ההיסטוריה. כל ההיסטוריה של התנ"ך – ספר מלכים וספר דברי הימים – היא היסטוריה של המלכים, זהו עיקר ההיסטוריה. מלך אחרי מלך, מלכות אחרי מלכות, ממשלה אחרי ממשלה – זו היסטוריה. המלך דוד הוא נקודת האמצע של ההיסטוריה, ולהיות אמצע ההיסטוריה אומר להיות נשמה של הבינה.

אמצע ההיסטוריה

באיזה שנה נולד דוד? אדם הראשון נולד בתחלת הבריאה, שנת אפס (או אחת, אבל כעת נקרא לה אפס). המלך דוד נולד – מאד קל לחשב – בשנת 2854 (וכמפורש בספר סדר הדורות). אם הוא האמצע בין אדם למשיח, נחשב מתי נולד המשיח... עוד 2854 בהמשך. לאיזה שנה מגיעים? ה'תש"ח. מה זה אומר? אף אחד לא יודע? כולם שכחו מה קרה בשנת תש"ח? אם שמים את הולדת דוד כאמצע ההסיטוריה, הסוף הוא 1948 בלוח האזרחי (לציין שבשנת 1948 לבריאת העולם נולד אברהם אבינו, היהודי הראשון).

(באצילות נאמר "לא יגורך רע"), והיסורים הם בשלשת העולמות התחתונים בי"ע שבהם רע, ובהם הוא קונה את שלשת הדברים הנ"ל. הכל נכלל ב"אחת שאלתי מאת הוי'... לחזות בנעם הוי' ולבקר בהיכלו". מענין שהביטוי "**חיי עולם הבא**" שוה **יעקב**, כאשר רק **חיי** שוה 28, והרי יעקב נתן לדוד 28 שנים. כל אחד מהשלשה הוא כפולה של 13 – **ארץ ישראל**, **חיי עולם הבא**, **תורה** – וביחד 1625, 13 כפול 5 בחזקת 3, 25 פעמים **א-דני**, מספר ההשראה של 29 (29 ברבוע ועוד 28 ברבוע).

אבל זו רק הולדתו של דוד. בן כמה היה דוד כשהוא החל למלוך על כל ישראל? המלך דוד הוא דמות נשית. הוא צריך לתקן את שתי הדמויות הנשיות העיקריות של התנ"ך – רחל ולאה, שתי האחיות. הוא עולה מלמטה, כל הענין של מלכות דוד הוא מלמטה למעלה, ולכן קודם הוא צריך להזדהות עם רחל ולתקן אותה. רחל היא חברון, לכן דוד התחיל למלוך שבע שנים בחברון, כדי לתקן את רחל, ואחרי שבע שנים שם הוא הגיע לירושלים. בשנים בחברון הוא לא מלך על כל עם ישראל אלא רק על שבטו, שבט יהודה. אחרי שבע השנים האלה, בגיל 37, הוא הגיע לירושלים, שהיא סוד לאה, ושם הוא מלך על כל עם ישראל, כל שנים עשר השבטים. נמצא לפי זה ששנת 2891 (2854 ועוד 37) – זו נקודת האמצע בין 'מלכות' אדם (שמלך על כל העולם כולו תכף עם בריאתו) למלכות משיח (על כל ישראל).

האריז"ל אומר שעד שהוא הגיע לירושלים הוא עוד לא היה במדרגת מלכות דאצילות. בעולם האצילות אין מודעות נפרדת, וגם בשבע השנים בחברון הוא היה עוד בעולמות התחתונים. רק כאשר הוא הגיע לירושלים – לתיקון לאה, הנוקבא העליונה – הוא עלה למלכות דאצילות. אם אמצע ההיסטוריה הוא תחלת מלכות דוד, מתי יגיע הסוף, ביאת מלך המשיח שימלוך על כל ישראל (ועל כל העולם כולו)? בשנת 5782, עוד חמש שנים. [אפשר לומר שהוא הנקודה האמצעית.] נכון, ואז יכול להיות מוקדם יותר, ובכלל אם נחשב את בריאת אדם הראשון משנת 1 אז הכל זז בכמה שנים מוקדם יותר. כל זה היה בשביל לומר שיש משהו בדוד שהוא אמצעי, אמצע ההיסטוריה (ששייכת בכלל לספירת הבינה, סוד ההשתלשלות ו"קורא הדורות מראש" כנודע), ולהיות אמצעי שייך בקבלה לבינה, המח האמצעי.

דעת: רבן של בעלי רוח הקדש

בין נבואה לרוח הקדש

המדרגה הבאה של דוד המלך היא דעת. יש שלשה מוחין – חכמה, בינה ודעת. ביחס לבצלאל, בונה המשכן – שלפי חז"ל דוד המלך עצמו הוא צאצא שלו מצד אמו (בצלאל הוא גם משבט יהודה, והוא נין של מרים, שממנה יוצאת מלכות דוד, דרך בצלאל) – כתוב שה' מלא אותו בחכמה, בתבונה ובדעת. רש"י מסביר בפשט שחכמה היא מה שאדם למד מרבו, בינה היא מה שאדם לומד דבר מתוך דבר (כח האינדוקציה), אבל על דעת רש"י אומר שהיא רוח הקדש. נשמע מאד דומה לתכונה שהזכרנו, "'והוי' עמו' שהלכה כמותו בכל מקום". אבל יש משהו בנוסף לכך שהוא בעל התורה ו"נעים זמירות ישראל" – האריז"ל אומר שהוא "רבן של כל בעלי רוח הקדש", הוא הראשון והעיקרי בבעלי רוח הקדש. כמו שמשה הוא "רבן של כל הנביאים" – בשבועות אנחנו מתעצמים גם עם משה וגם עם דוד המלך – כך דוד המלך הוא "רבן של כל בעלי רוח הקדש".

מה ההבדל בין נבואה לרוח הקדש? זהו נושא מאד עמוק בקבלה. נבואה היא אור שיורד מלמעלה למטה, "אור ישר", ששומעים ישירות מה שה' מדבר אליך, ואז אפשר להביא את דברי ה' ששמעת לצבור. אבל רוח הקדש היא משהו שמופיע מבפנים – משהו שבא מתוך הנשמה שלך. לא שומעים ישירות את קול ה', אלא משהו שבא מבפנים, עולה מלמטה למעלה בדרך של "אור חוזר". משה ודוד, שניהם הולכים יחד. המשיח, שמסיים את ההיסטוריה, הוא נשמת משה בגוף של דוד. גם רוח הקדש שייכת לכך שדוד הוא דמות נשית, כי אור חוזר הוא תכונה נשית. האור החוזר עולה בסוף למעלה מהאור הישר ("כל

אור חוזר חוזר לקדמותו ממש"), כמו שאמרנו קודם על "אשת חיל עטרת בעלה" ו"עד דוד הגדיל".

רוח הקדש - מלמטה עד למעלה

שוב, בדעת דוד המלך הוא "רבן של כל בעלי רוח הקדש". מהי רוח הקדש? הבעל שם טוב – השלישי מבין שלש הנשמות של שבועות – אומר שיש הרבה דרגות של רוח הקדש. המדרגה הכי גבוהה מתקרבת לנבואת משה, אבל המדרגה הראשונה והכי נמוכה של רוח הקדש היא שאדם יכול לסמוך על המושכל הראשון שלו – שהוא יכול ללכת על המחשבה הראשונה שעולה לו בנושא מסוים, אפשר ללכת עליה, היא האמת. הוא לא שומע את דברי ה', הדברים עולים מתוכו באופן ספונטאני, בדרך של השראה.

זה נותן קצת 'חוש' מהי רוח הקדש – שמחשבה ראשונה היא אמת. מי שלומד תורה לא צריך לחשוב שהמחשבה הראשונה שלי נכונה. ההיפך, המחשבה הראשונה היא הוה-אמינא שבדרך כלל אינה נכונה, צריך להקשות ולהתבונן עד שמגיעים למחשבה שניה או שלישית או רביעית שהיא נכונה. אבל רוח הקדש מתחילה מכך שהמחשבה הראשונה שלי היא אמת, שאפשר לסמוך על המושכל הראשון. "רבן של כל בעלי רוח הקדש" הוא דוד המלך, וגם זו סבה שאמרנו קודם שדוד הוא המודעות העמוקה והפנימית של כל עם ישראל, כי לכל אחד מאתנו יש רוח הקדש – ניצוץ של דוד המלך בתוכנו.

השרש של הדעת הוא בכתר. כשסופרים עשר ספירות – אם מונים את הכתר לא מונים את הדעת ואם מונים את הדעת לא מונים את הכתר, כי דעת היא ביטוי של הלא-מודע בתוך המודע עצמו. ידוע הרמז ש-**חכמה נבואה** שוה **קבלה**. אמרנו שדוד הוא "רבן של כל בעלי רוח הקדש", אם כן יש שלשה דברים – חכמה (חכם עדיף מנביא), נבואה ורוח הקדש. חכמה היא חכמה, נבואה היא בינה ורוח הקדש היא דעת – הפנים הם חכמה-נבואה והאחור רוח הקדש. והנה, **חכמה נבואה רוח הקדש** = 760 = **כתר חכמה בינה**, רמז הבא ללמד שהשרש האמתי של הדעת הוא בכתר. באמת **רוח הקדש** = 623, **כתר** ועוד 3, ואילו **נבואה** שוה 64, **בינה** מינוס 3. ללמד שיש משהו ברוח הקדש של דוד שלמעלה גם מהחכמה וגם מהנבואה, לכן הוא עתיד להיות משיח שגדול ממשה ברוח הקדש (ובכלל גדול ממשה, הגם שבנבואה משה גדול ממנו). החוש של המשיח הוא חוש הכתר, "מורח ודאין", שלא נאמר אצל משה רבינו. המדרגה הכי נמוכה של רוח הקדש היא לסמוך על המחשבה הראשונה, כמו שאמרנו, ותכלית רוח הקדש היא "מורח ודאין".

כעת ננסה להסביר בקיצור. במקום אחר הסברנו בהרחבה את שבע הספירות התחתונות של דוד המלך. היום הקדשנו את עיקר השיעור לספירות הגבוהות יותר, כתר-חכמה-בינה-דעת. רוב המידע על שבע הספירות התחתונות של המלכות קשור לסוף ימי ספירת העומר – דברים שהסברנו בשבוע האחרון, השבוע של דוד המלך, בספירת העומר.

חסד: אוהב ואהוב

הדוד האוהב

התכונה הראשונה היא אהבה. אחד הדברים החשובים ביחס לדוד שהשם שלו בניקוד אחר מבטא אהבה. בנו שלמה כתב שלשה ספרים, והגדול שבהם הוא שיר השירים, שם האוהב נקרא דוד, האוהב של שיר השירים. אמרנו שהוא נשמה נקבית, אבל אין לו בעיה לשאת אשה – הוא נשוי לכמה נשים. יש בתנ"ך שבע נשים שמופיעות בשמן בפירוש, ולפי

חז"ל הוא נשא 18 נשים, הכי הרבה שמותר למלך לפי התורה, שמזהירה "לא ירבה לו נשים". האשה הראשונה שלו שמופיעה בתורה היא בת שאול המלך עצמו, מיכל בת שאול, והאחרונה היא בת שבע, אמו של שלמה, ובאמצע יש את אביגיל, אחת משבע הנביאות של עם ישראל.

שוב, הוא אוהב, והשם שלו – דוד, הוא גם דוֹד, האוהב של שיר השירים, "דודי" (כמו שאומרים בקבלת שבת – "לכה דודי לקראת כלה"). דוד יכול להיות בעברית גם אחי-האב/האם וגם אוהב. מה הקשר? לפי התורה הנישואין הכי מובחרים הם לבת אחות. האהבה הטבעית הכי גדולה בתורה היא לאחות (אהבה שנקראת "חסד" בתורה), אבל אותה אסור לשאת על פי תורה. נישואין לבת אחות הם היחסים הכי קרובים שהתורה מאפשרת בהם נישואין. לאחיין אסור לשאת את דודתו, אבל נישואין של דוד לאחיינית מותרים ומומלצים. זהו סיפור האהבה הכי גדולה, השיא של הנישואין.

דוד האהוב

עוד ענין: כשמחפשים בכל התנ"ך אין שום מקום מפורש בתנ"ך שמוצאים שדוד אוהב מישהו, אבל על חמשה כתוב בפירוש בתנ"ך שאוהבים אותו. אין אצל מישהו תופעה כזאת, דוד הוא הדמות הכי אהובה בתנ"ך. למה אנשים אוהבים את דוד? יש מי שמנסים, ח"ו, למצוא דברים שליליים בדוד – לצד העובדה שהוא שפך דמים רבים ומעשה אוריה ובת שבע ועוד. אחרי הכל, אנו מוצאים שהוא הכי אהוב, עם כל הדברים הבעיתיים שיש סביב הדמות שלו. הוא הדמות הכי כריזמיטית בתנ"ך, מה שכולם אוהבים אותו גם קשור לכך שהוא דמות נקבית – מי שכולם אוהבים אותו הוא דמות נשית.

על שאול, לפני שרצה להרוג אותו, כתוב "ויאהבהו מאד" – הוא מאד אהב את הנער הצעיר שבא לנגן לפניו להמתיק את הרוח הרעה. הוא הראשון שאוהב אותו. אחר כך, השני שאוהב אותו הוא יהונתן, עד ש"נפשו קשורה בנפשו". האוהבת השלישית של דוד היא מיכל בת שאול, אשתו הראשונה. האהבה הבאה שכתוב על דוד היא שכל עם ישראל, יהודה וישראל, "אוהבים את דוד" – האהבה מתפשטת לכולם. אחרי כל זה יש אוהב חמישי – חירם מלך צור, שעזר (הוא או בנו) למלך שלמה לבנות את המקדש. כלומר, אפילו העולם הלא-יהודי אהב את דוד.

שלש הדמויות הראשיות של המלכות הקודמות אוהבות את דוד – המלך עצמו, בנו יורש העצר ובתו. אחר כך כל עם ישראל אוהב את דוד, ובסוף גם העולם הלא-יהודי אוהב את דוד. כולם אוהבים את דוד. אפילו שלא כתוב שהוא אהב מישהו, ברור ש"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" – אם הוא מעורר אהבה סימן שהוא מאד אוהב בעצמו. הוא דמות של אהבה, כל האהבה שבעולם מופנית אליו, ואז הוא משקף אותה חזרה כאור חוזר. זהו משהו מאד עמוק של אהבה אצל דוד, הדוֹד.

גבורה: הריגת גלית

גבורה היא הפעולה הציבורית הראשונה שלו – שהוא הרג את גלית. בתחלת השיעורים באנגלית היה לנו שיעור על דוד וגלית. זו הגבורה.

תפארת: רועה רחמן

תפארת היא הרחמים של דוד. יש מנהיגי ישראל שנבחרו כי הם רועי צאן – להיות רועה צאן מבטא את מדת הרחמים של המנהיג. על משיח כתוב "כי מרחמם ינהגם". מנהיג ישראל הוא הנשמה שהכי מרחמת על כל העם שלו. שלשת הרועים הם משה רבינו, יעקב אבינו ודוד המלך[ב] – כולם היו רועי צאן, וחז"ל מספרים סיפורים על כל אחד מהם איך התבטאו הרחמים הגדולים שלו על הצאן.

נצח: נצחון ונצחיות

תיקון הנצח

הספירה הבאה היא הנצח של דוד המלך, שמתבטאת גם בנצחונות שלו במלחמות וגם בנצחיות המלכות שלו (עליה נאמר "וגם נצח ישראל לא ישקר וגו'"), כפי שאנו אומרים "דוד מלך ישראל חי וקים". יש שתי שמועות באריז"ל איזו ספירה תקן דוד – לפי שמועה אחת דוד עצמו (על ביתו נאמר "נצח ישראל וגו'") תקן את הנצח ולפי שמועה שניה שמואל תקן את הנצח (כאשר אמר "נצח ישראל וגו'") ודוד תקן את ההוד. "אלו ואלו דברי אלהים חיים" – באמירת "נצח ישראל" תקן שמואל את הנצח עבור דוד, ודוד הוסיף לכך את ההוד שהרי נצח והוד הם "תרין פלגי גופא". הבטחון של דוד הוא בטחון פעיל, השייך לנצח – לרדוף את האויבים ולהשמיד אותם ("ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם").

חולשת החינוך בבית דוד

חז"ל אומרים ש"דוד בשתים ולא עלתה לו", ויש בסוגיא עוד כמה הו"א של עבירות שעשה – כמו שנאמר במלכות, שהוא מסובך הרבה – סוגיא שלמדנו בעבר[ג]. יש עוד משהו שחז"ל אומרים שלא היה בסדר אך לא נחשב כעבירה, אבל מסביר את בעיות בית דוד לדורות – "ולא עצבו אביו מימיו", שלא חנך את הילדים שלו. כל מה שאנחנו מדברים על חינוך ילדים, ככלל גדול בתורה – רואים שדוד לא היה מחנך טוב. היום מבחינה חברתית זה אולי הדבר הכי גרוע אצל דוד המלך. אם הוא לא היה מחנך – זה נוגע לכל הדורות, כל ה"נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם".

מכאן רואים גם את החידוש של ההבטחה הזאת, ש"נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם" אף על פי שאתה לא מחנך את הילדים – בדיוק הפוך מאברהם אבינו, "כי ידעתיו וגו' למען אשר יצוה את בניו וגו'". כל זכות היהדות מתחילה מאברהם בכך, ודוד פגם בנקודה העיקרית של אברהם. פלאי פלאים. אפילו את שלמה, החכם מכל אדם, הוא לא חנך לשמור את התורה. כתוב בפירוש על אדוניה, ומה היה חטאו? שאמר "אני אמלוך" – מקור ה"אנא אמלוך", ההשתקפות בעם ישראל שכל ה-ז מלכין קדמאין דמיתו, כל מלכי התהו. בכך דוד

[ב] **משה יעקב דוד** = **ישראל**, הכל בחי' תפארת רחמים, כי מרחמם ינהגם. דעת-תפארת-מלכות, קו האמצעי. **דעת תפארת מלכות** = 2051 = **ישראל** במספר קדמי!

[ג] התוועדות פסח שני תשע"ד פ"ו.

שייך לעשו, ה"אדמוני" (כדלקמן פרק ב). עשו הוא אדום, וכתוב "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום [דווקא] לפני מלוך מלך לבני ישראל" – הכל אדום-אדמוני. שם הבעיה היתה שכל אחד אמר "אנא אמלוך", חטא אדוניה בשל אי-החינוך של דוד[ד].

מכאן יוצא שעיקר החינוך של המלכות הוא להיות רגיש לגאוה, כמו שאנחנו תמיד מסבירים שהמלך "משפיל גאים ומגביה שפלים". דוד הוא באמת בתכלית השפלות, יש לו חוש מי גאה ומי לא גאה. כנראה שהוא מפעיל את החוש כלפי חוץ, על השרים שלו, אבל צריך לדעת איך להפעיל על הילדים שלו. אנחנו תמיד מסבירים בעשרת המבצעים שמבצע חינוך הוא הנצח, "ברא כרעא דאבוה", "נצח ישראל". דוד לא שמר על הנצח והיה צריך משהו על-טבעי לגמרי, הבטחה מה', שאף על פי כן "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". אם היה אדם – על פי טעם ודעת – לא מגיע לו נצח, כי לא מחנך את הילדים.

הוד: "הוד מלכות"

ההוד של דוד הוא התאמת הכתר לראש שלו (מה שהכתר "הולם" אותו). אתה לא יכול להכנס לחנות כובעים ולקנות כתר כמו שאתה קונה כובע. התאמת הכתר הנסית לראש היא ההוד של דוד המלך, "הוד מלכות" (ביטוי הנאמר בפירוש על שלמה בנו אך מקורו בדוד).

יסוד: תשובה על פגם הברית

היסוד של דוד שייך לסיפור של דוד ובת שבע, שם יש פגם בספירת היסוד והתשובה שלו היא תיקון היסוד, תיקון הברית. הוא נותן את הכח לכל או"א מאתנו ("לא היה דוד ראוי לאותו חטא אלא להורות תשובה ליחיד", כלומר לתת כח לכל אחד ואחת בפרט לעשות תשובה מהמקום בו הוא נמצא) לעשות תשובה בכלל ועל ענינים של פגם הברית בפרט. זהו היסוד של דוד המלך.

[ד] דוד המלך בנה את מגדל דוד, וכתוב באריז"ל שהוא כנגד מגדל בבל, חטא דור הפלגה. בדור הפלגה נפלגה האנושות לשבעים אומות, כמנין שנות דוד, והמגדל היה כדי למרוד במלכות שמים. מגדל בבל הוא הסמל של "אנא אמלוך". בפסוק "מגדל עז שם הוי' בו ירוץ צדיק ונשגב" המגדל הוא המלכות. הייתי חושב שהוא סמל יסוד הזכר, אבל יוצא שהוא יסוד הנוקבא – "שם הוי'". בכל אופן, מגדל דוד הוא בשביל הזיווג עם יסוד ז"א. מגדל בבל הוא המרידה, רק "אני אמלוך", לכן מגדל דוד הוא תיקון מגדל בבל.

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מְמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחְתָּ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחְתָּ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור כ"ד אייר תשפ"ג]